

Výzkum sídliště lidu popelnicových polí a z mladší doby římské v Turnově – Maškových zahradách v roce 2012

Jan Prostředník

ÚVOD A LOKALIZACE

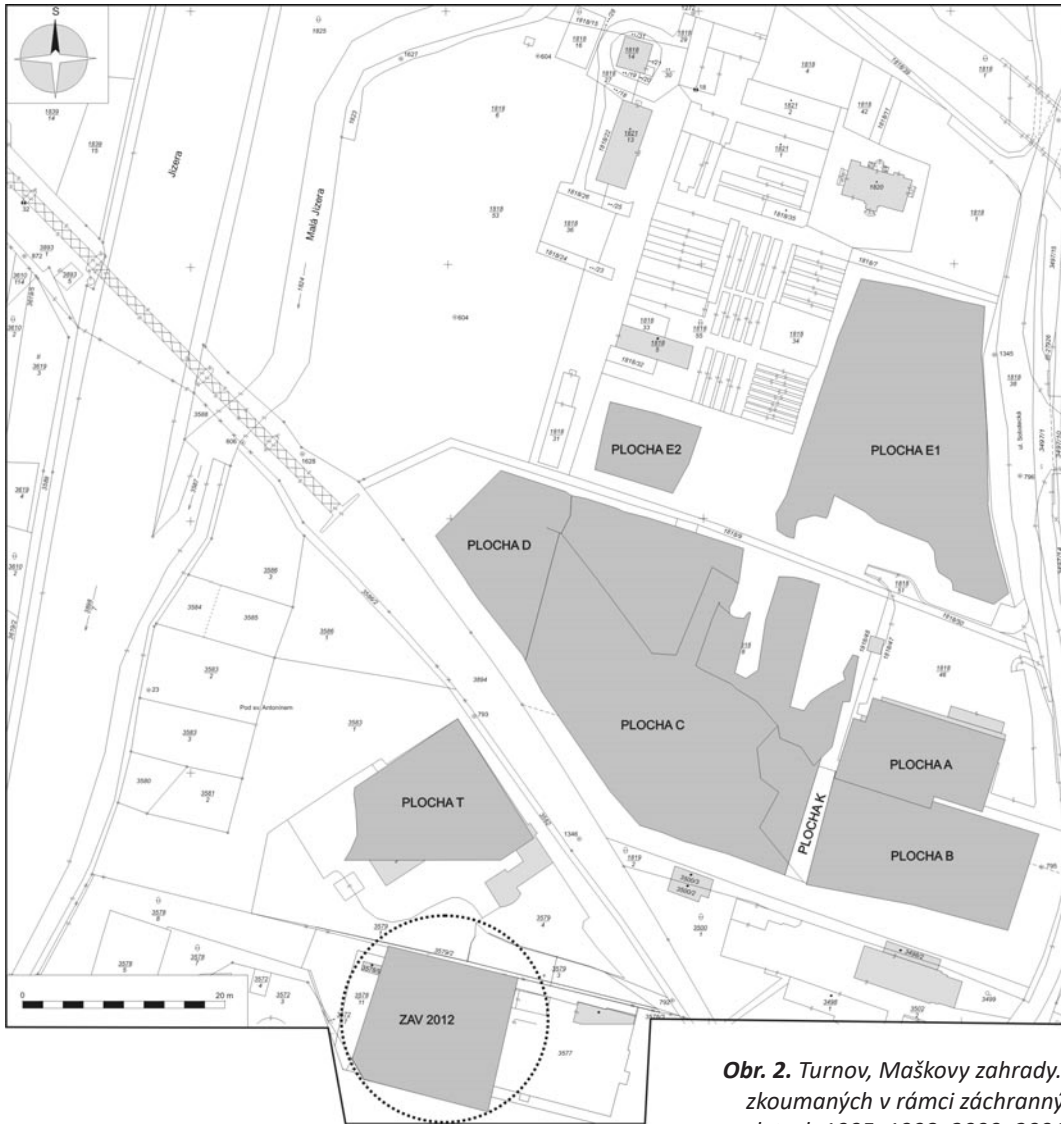
V srpnu 2012 proběhla terénní část záchranného archeologického výzkumu v souvislosti se stavbou výrobní haly v areálu firmy VYVA PLAST, s. r. o., Sobotecká 836, Turnov. Stavba zasáhla pozemkové parcely v k. ú. Turnov č. 3572/17, 3572/25, 3572/26, 3572/31, 3572/33, 3576/3, 3576/8, 3576/14, 3578/1, 3578/2, 3578/10, 3578/11, 3579/7¹ o výměře cca 4100 m². Staveniště bylo před tímto stavebním záměrem zastavěno starším výrobním objektem (parc. č. 3578/10) a celý prostor byl překryt vrstvou navážky (0,2–1 m). Vzhledem k plánované technologii založení stavby na nosné patky nedošlo ke skrývce navážky v celém prostoru a záchranný archeologický výzkum se tak uskutečnil pouze v úsecích, kde nepochybně došlo k zemním pracím pod stávající úroveň navážky. Ostatní prostory nezasažené stavební činností nebyly z tohoto důvodu zkoumány, a zůstaly tak zachovány pro budoucí revizní výzkum.

Lokalita se nachází na regulaci upraveném levém břehu Jizery západně od železniční trati v areálu tzv. Maškových zahrad (*obr. 1*). Poloha byla opakovaně osidlována od paleolitu po raný středověk.

Obr. 1. Turnov, okr. Semily. Umístění lokality Maškovy zahrady v intravilánu města Turnova (černé plochy). Vlevo: poloha lokality na mapě Čech

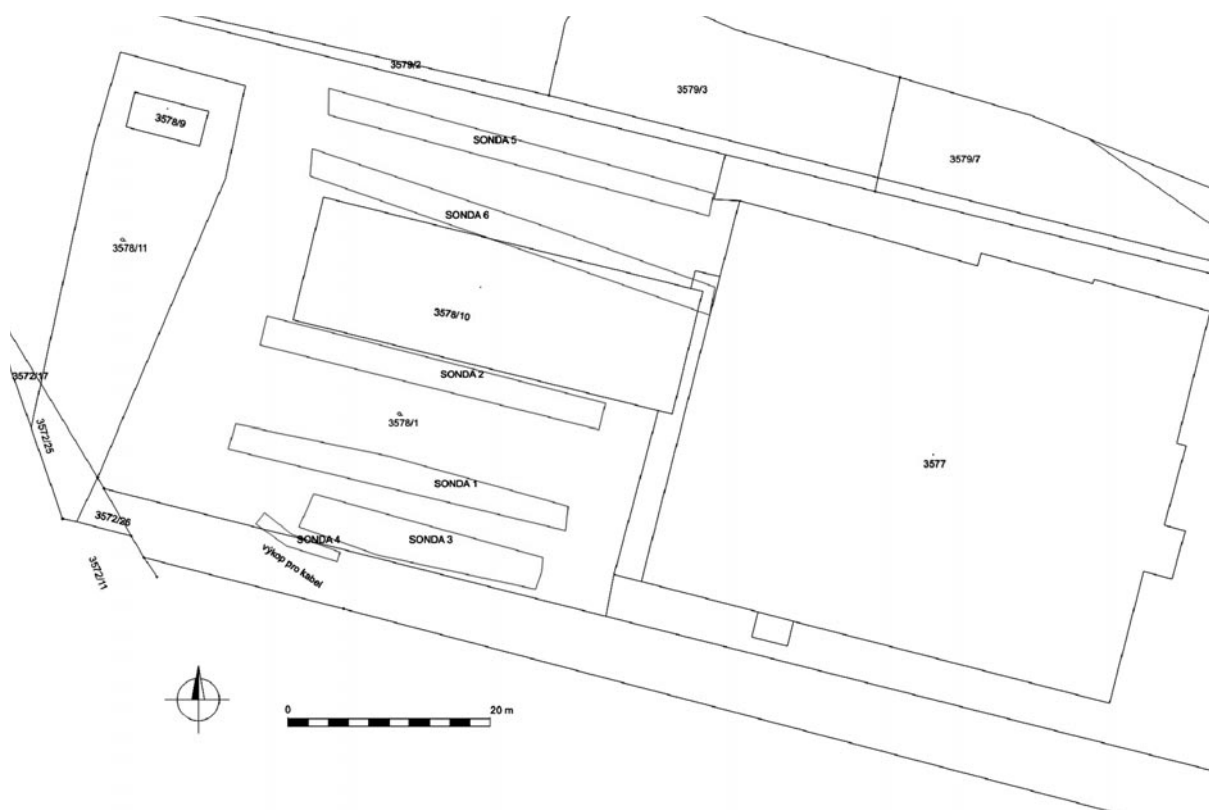
¹ S-JTSK: 684192/995533; 684242/995518; 684256/995485; 684253/995463; 6841773/995482.

Obr. 2. Turnov, Maškovy zahrady. Přehled ploch zkoumaných v rámci záchranných výzkumů v letech 1995, 1998, 2000–2001, 2009, 2012

Obr. 3. Turnov. Letecký pohled na lokalitu

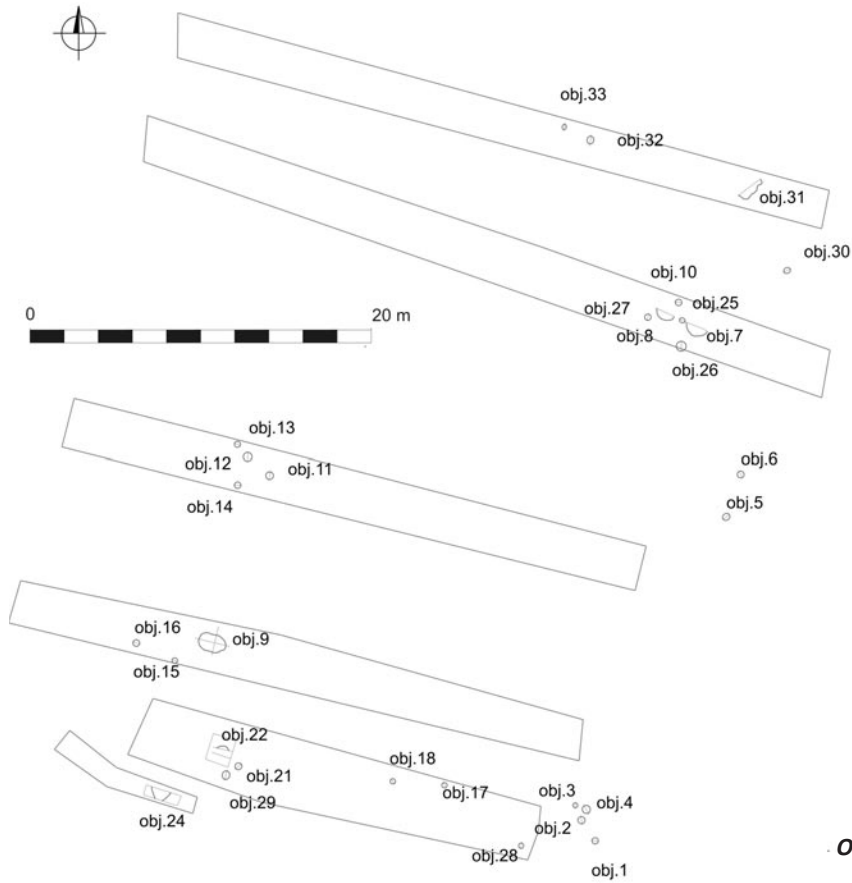

Obr. 4. Turnov. Lokalizace sond 1–6/2012 do pozemkové mapy (zaměření ing. Alexej Bělecký; Geodetické služby Liberec)

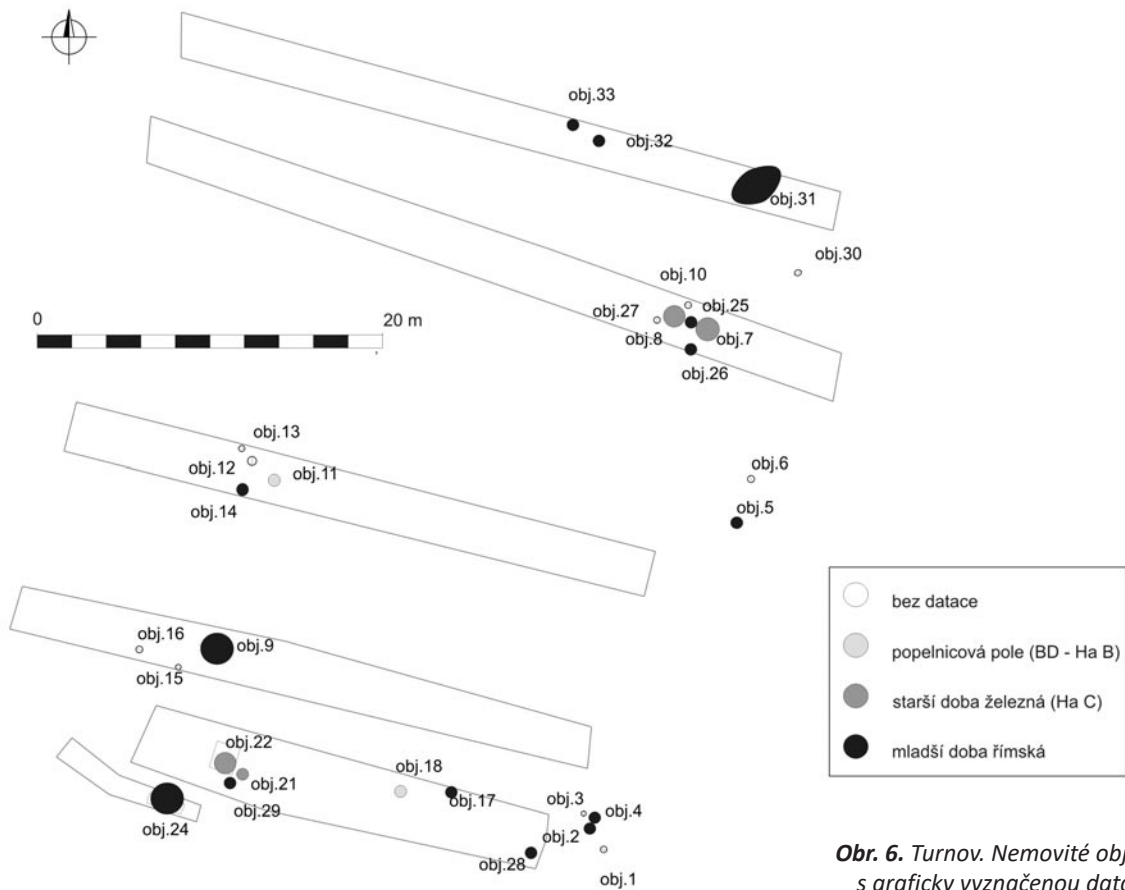
PŘEHLED ARCHEOLOGICKÉHO VÝZKUMU PRAVĚKÝCH KOMPONENT LOKALITY TURNOV – MAŠKOVY ZAHRADY

Lokalita náleží komplexu tzv. Maškových zahrad (obr. 2; 3) – polykulturního archeologického naleziště, na kterém byly první nálezy učiněny v roce 1906 (Šimák 1907; Buchtela 1908; Šimák 1909; Filip 1947, 264–265, naposledy Prostrředník – Šída 2010; Prostrředník a kol. 2010). Ty jsou deponovány v archeologické sbírce turnovského muzea. V roce 1873 bylo na levém břehu Jizery, na ploše ohrožené záplavami, založeno majitelem pily a voskařství Karlem Korseltem a ředitelem zahrad knížete Rohana na Sychrově Vojtěchem Maškem pozdější světoznámé zahradnictví (Mašek a spol.). Po znárodnění v 50. letech zde pokračovala v tradici šlechtitelská stanice Sempra, n. p., která ukončila svou činnost v areálu Maškových zahrad v roce 1998.

Až do roku 1995 byly všechny výzkumy v této poloze pouze sondážního charakteru, teprve až v tomto roce proběhl rozsáhlý záchranný výzkum na stavbě areálu technických služeb (Prostrředník 1996 – plocha T). Bylo zde prozkoumáno polykulturní sídliště s fázemi v mladší a pozdní době bronzové (Br C – Ha B), na přelomu starší a mladší doby železné (Ha D/LT A) a z doby římské (2./3. stol.). V roce 1998 proběhla v prostoru Maškových zahrad stavba prodejny Diskont Plus na ploše parcely 818/46 v Sobočské ulici (plocha A). Výzkum zde odhalil zcela unikátní situaci z mladší doby bronzové (Br D – Ha A). Bylo zachyceno několik sídlištních horizontů, z nichž jeden měl charakter nákolního sídliště, resp. kůlovou dlažbou zpevněný povrch (Bláhová-Sklenářová 2012; Prostrředník 1999; týž 2001; Prostrředník a kol. 2010). Nejrozsáhlejší záchranný výzkum proběhl v letech 2000 a 2001 (plocha B–F – téměř 6,5 ha) a byl vyvolán stavebním záměrem Města Turnov vybudovat v tomto areálu aquapark. Tento výzkum přinesl doklady o osídlení lokality v paleolitu (střední, mladý a pozdní), neolitu (stará a střední fáze kultury s keramikou lineární a mladší fáze kultury s keramikou vypíchanou), eneolitu (kultura se šňůrovou keramikou), období lidu popelnicových polí (Br C – Ha D), mladší době římské a v raném středověku (Prostrředník 2001a; týž 2001b; týž 2002; Droberjar – Prostrředník 2004; Prostrředník – Šída 2004; Bláhová-Sklenářová – Prostrředník 2007; Bláhová-Sklenářová 2012; Profantová – Prostrředník 2014).

Obr. 5. Turnov. Geodetické zaměření sond a nemovitých objektů

Obr. 6. Turnov. Nemovité objekty s graficky vyznačenou datací

METODIKA ZÁCHRANNÉHO ARCHEOLOGICKÉHO VÝZKUMU

Záchranný archeologický výzkum proběhl ve dvou etapách. V první etapě jsme se zaměřili na zjišťovací sondáž (obr. 4). Bohužel nebylo možné využít žádných nedestruktivních metod výzkumu. Povrchová ani letecká prospekce by s ohledem na zpevněný povrch nepřinesla žádné relevantní výsledky. Geofyzikální měření nebylo použito vzhledem k bezprostřední blízkosti železničního kolejiště, navážky a suti po demolici staršího výrobního objektu a podzemních inženýrských sítí.

Do prostoru stavbou dotčeného prostoru byly trasovány čtyři zjišťovací sondy v osách západ-východ a respektovaly umístění základových patek nosných konstrukcí. Sondy měly šířku 2 m a délka se pohybovala od 25 do 42 m. Při jižní hranici staveniště byla další sonda trasována do plánovaného výkopu pro inženýrské sítě (sonda 5). V sondách se pod navážkou v úrovni rostlého terénu objevily povrchy zahloubených objektů, které jsme v rámci druhé etapy záchranného archeologického výzkumu prozkoumali a dokumentovali (obr. 5; 6). Zahloubené objekty byly očíslovány a po vyznačení půdorysu zkoumány a následně dokumentovány standardním způsobem (exkavace obou polovin objektu, kresebná i fotodokumentace řezu i půdorysu; obr. 7–15)

Z výplní zahloubených objektů i z reliktů kulturních vrstev byly odebírány vzorky výplně k proplavení, čímž byl získán paleobotanický materiál (zuhelnatělé zbytky rostlinných těl a uhlíky dřevin), který byl analyzován v laboratoři v Roudnici nad Labem (Novák 2016). Radiokarbonová data (Poznaň Radiocarbon Laboratory) byla zadána z biomateriálu z výplně objektů 7 a 9/2012.

POPIS NÁLEZOVÉ SITUACE

Historické terény byly překryty vrstvou recentní navážky nestejných mocností. Při východním okraji staveniště měla sílu pouze několik centimetrů, západním směrem vrstva navážky narůstala až do mocnosti 1 m. Do vzdálenosti 10 m od západní hranice stavby stávající výrobní haly byly výplně nemovitých zahloubených objektů patrné při ručním začistění povrchu. Vzhledem k narůstající mocnosti navážky nebyly výplně zahloubených objektů za touto hranicí patrné a k jejich nálezu došlo až v průtahových sondách, které byly trasovány do linií nosných patek. Celkem bylo objeveno a prozkoumáno: 23 kúlové jámy (objekt typu A), 1 sloupová jáma (objekt typu B), 5 zásobních jam (objekt typu E), 1 relikt blíže neidentifikovatelné sídlištní jámy (objekt typu C). Z celkového počtu 33 nemovitých objektů byly tři označeny za objekty neantropogenního původu (původně očíslovány jako objekty 19, 20 a 23).

Přehled nemovitých objektů

objekt č. 1/2012; sonda: –; tvar: půlkruh; délka (m): 0,24; šířka (m): 0,18; hloubka (m): 0,32–0,36; výplň: 100, 108; profil: U; zlom od povrchu: ostrý; zlom od dna: ostrý; tvar dna: ploché; sklon stěny: strmý; objekt: A – kúlová jamka; datace: 0; pozn.: mazanice, objekt nebyl zkoumán celý;

objekt č. 2/2012; sonda: –; tvar: elipsa; délka (m): 0,36; šířka: 0,3; hloubka: 0,28; výplň: 101; profil: U; zlom od povrchu: ostrý; zlom od dna: ostrý; tvar dna: ploché; sklon stěny: strmý; objekt: A – kúlová jamka; datace: mladší d. římská;

objekt č. 3/2012; sonda: –; tvar: kruh; délka (m): 0,28; šířka (m): 0,3; hloubka (m): 0,08; výplň: 104; profil: U; zlom od povrchu: ostrý; zlom od dna: pozvolný; tvar dna: konkávní; sklon stěny: strmý; objekt: A – kúlová jamka; datace: 0;

objekt č. 4/2012; sonda: –; tvar: elipsa; délka (m): 0,44; šířka (m): 0,32; hloubka (m): 0,24; výplň: 103; profil: U; zlom od povrchu: ostrý; zlom od dna: pozvolný; tvar dna: ploché; sklon stěny: strmý; objekt: A – kúlová jamka; datace: mladší d. římská;

objekt č. 5/2012; sonda: 1; tvar: elipsa; délka (m): 0,36; šířka (m): 0,34; hloubka (m): 0,14; výplň: 105; profil: U; zlom od povrchu: ostrý; zlom od dna: pozvolný; tvar dna: konvexní; sklon stěny: strmý; objekt: A – kúlová jamka; datace: mladší d. římská; pozn.: do objektu zasahují betonové základy; objekt nebyl zkoumán celý;

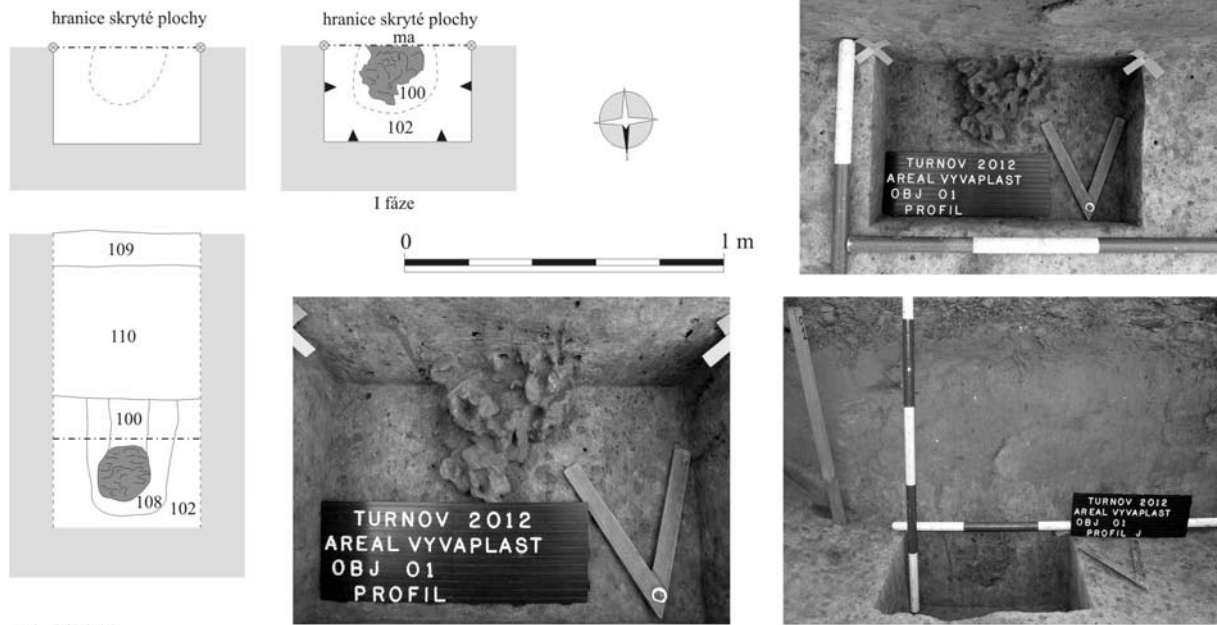
objekt č. 6/2012; sonda: 1; tvar: kruh; délka (m): 0,34; šířka (m): 0,33; hloubka (m): 0,1; výplň: 107; profil: U; zlom od povrchu: ostrý; zlom od dna: pozvolný; tvar dna: konkávní; sklon stěny: strmý; objekt: A – kúlová jamka; datace: 0;

objekt č. 7/2012; sonda: –; tvar: nepravidelný kruhový; délka (m): 1,36; šířka (m): 1,42; hloubka (m): 0,4; výplň: 120, 126, 129; profil: U; zlom od povrchu: pozvolný; zlom od dna: pozvolný; tvar dna: stupňovitě; sklon stěny: prudký; objekt: E – zásobní jáma; datace: starší d. železná (Ha C); pozn.: relikt zásobní jámy;

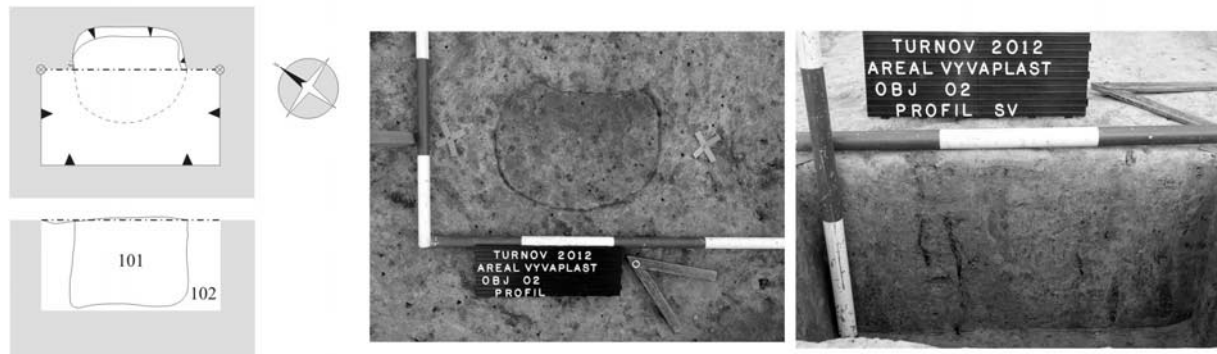
objekt č. 8/2012; sonda: –; tvar: elipsa; délka (m): 1,12; šířka (m): 1,08; hloubka (m): 0,16; výplň: 121, 130; profil: U; zlom od povrchu: pozvolný; zlom od dna: pozvolný; tvar dna: stupňovitě; sklon stěny: mírný; objekt: E – zásobní jáma; datace: starší d. železná (Ha C); pozn.: relikt zásobní jámy;

objekt č. 9/2012; sonda: 1; tvar: čtverec/kruh; délka (m): 1,4; šířka (m): 1,5; hloubka (m): 0,6; výplň: 113, 117; profil: U; zlom od povrchu: pozvolný; zlom od dna: nepostřehnutelný; tvar dna: konvexní; sklon stěny: prudký; objekt: E – zásobní jáma; datace: mladší d. římská; pozn.: v objektu kameny a zvřecí nora;

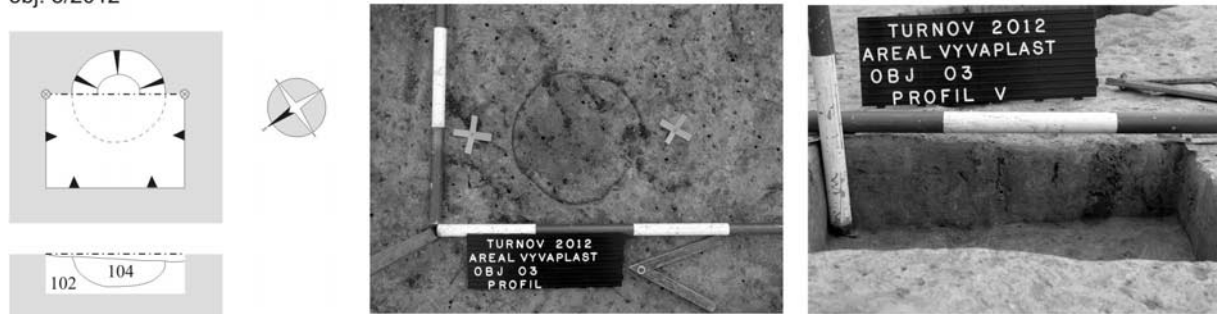
obj. 1/2012

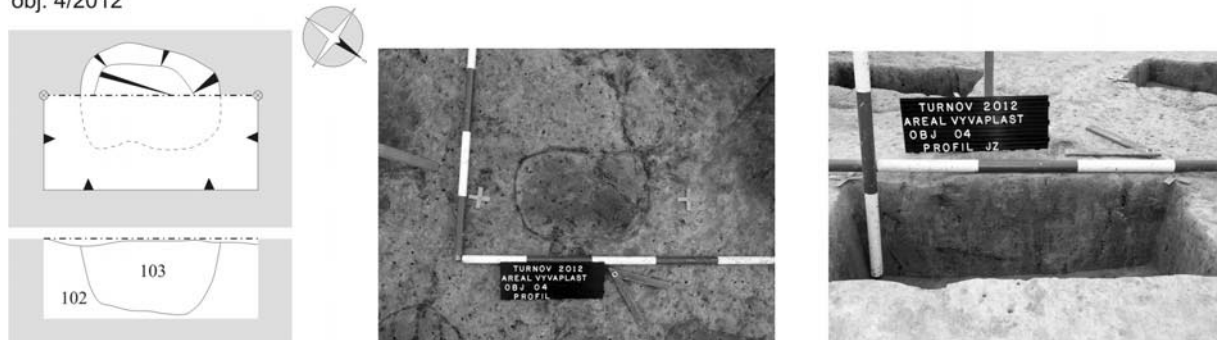
obj. 2/2012

obj. 3/2012

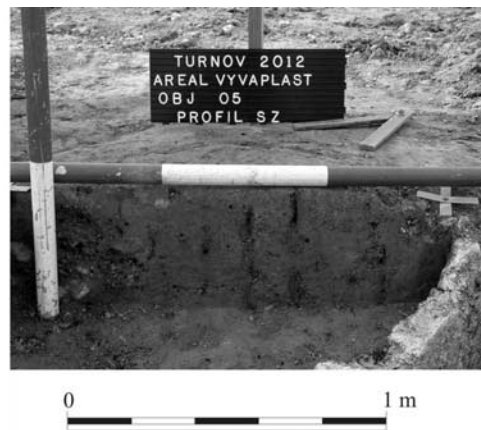
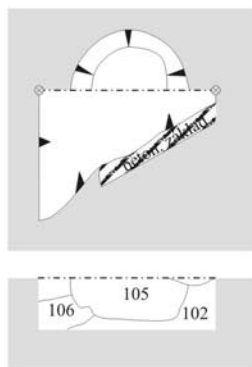

obj. 4/2012

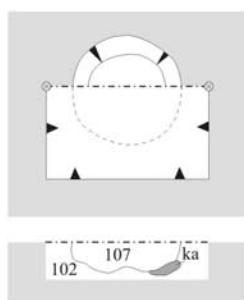

Obr. 7. Turnov. Plány, řezy a fotografie objektů 1, 2, 3, 4/2012, kůlové jamky (2, 4 – mladší doba římská)

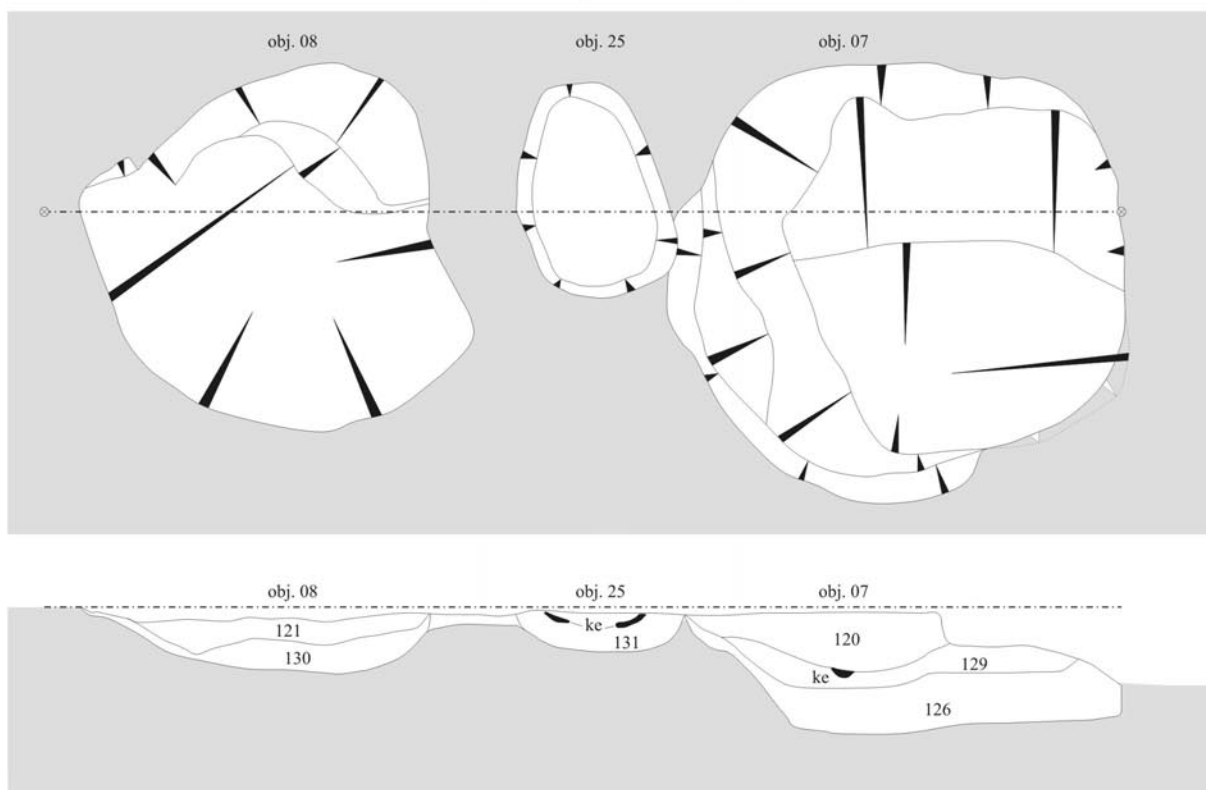
obj. 5/2012

obj. 6/2012

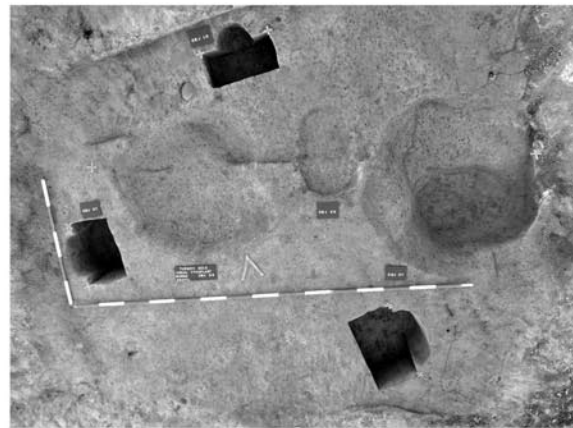
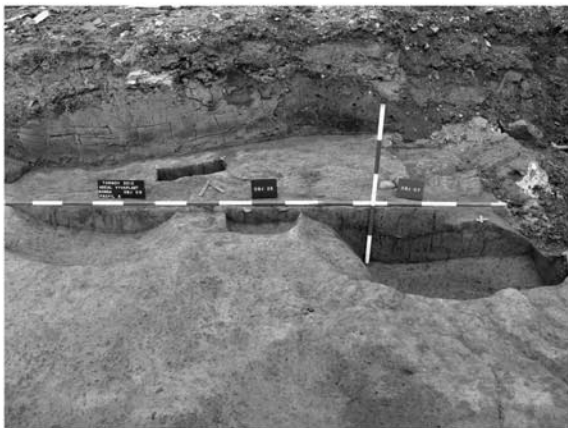
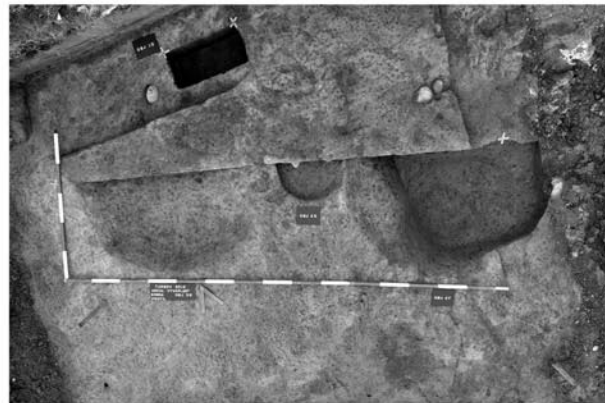

obj. 7, 8, 25/2012

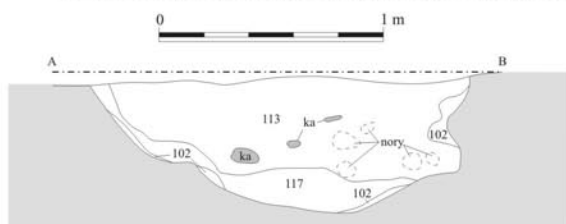
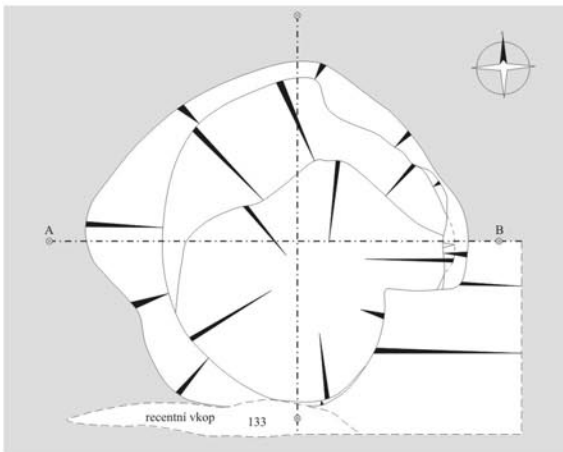

Obr. 8. Turnov. Plány, řezy a fotografie objektů 5, 6, 7, 8, 25/2012, kůlové jamky, sloupová jáma, zásobní jámy (7, 8 – starší doba železná; 5, 25 – mladší doba římská)

obj. 7, 8, 25/2012

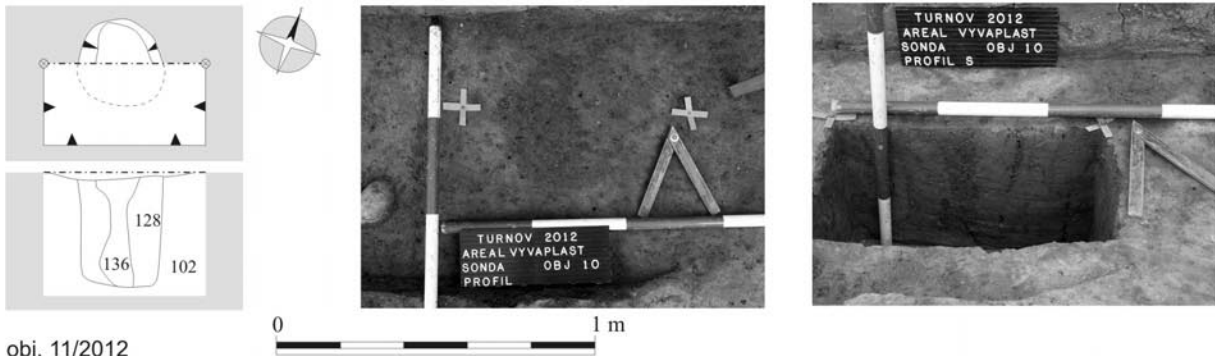

obj. 9/2012

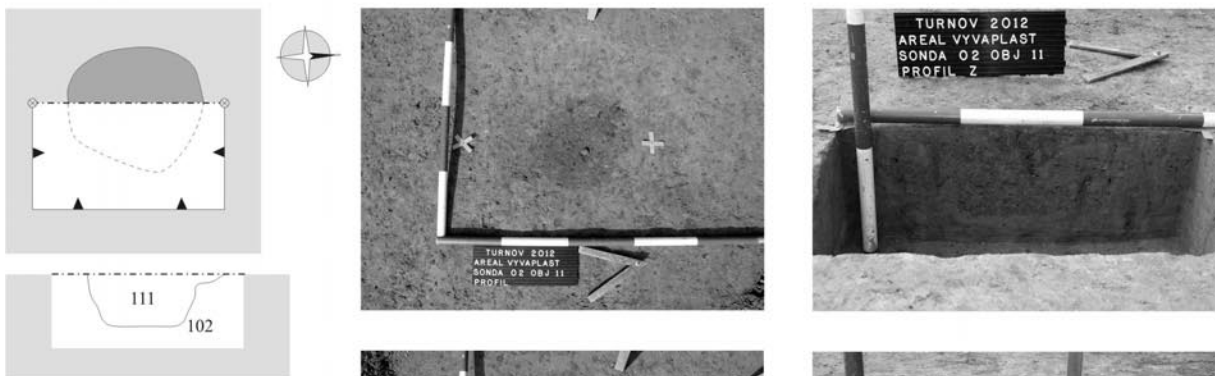

Obr. 9. Turnov. Plány, řezy a fotografie objektů 7, 8, 9, 25/2012, sloupová jáma, zásobní jámy (7, 8 – starší doba železná; 9, 25 – mladší doba římská)

obj. 10/2012

obj. 11/2012

obj. 12/2012

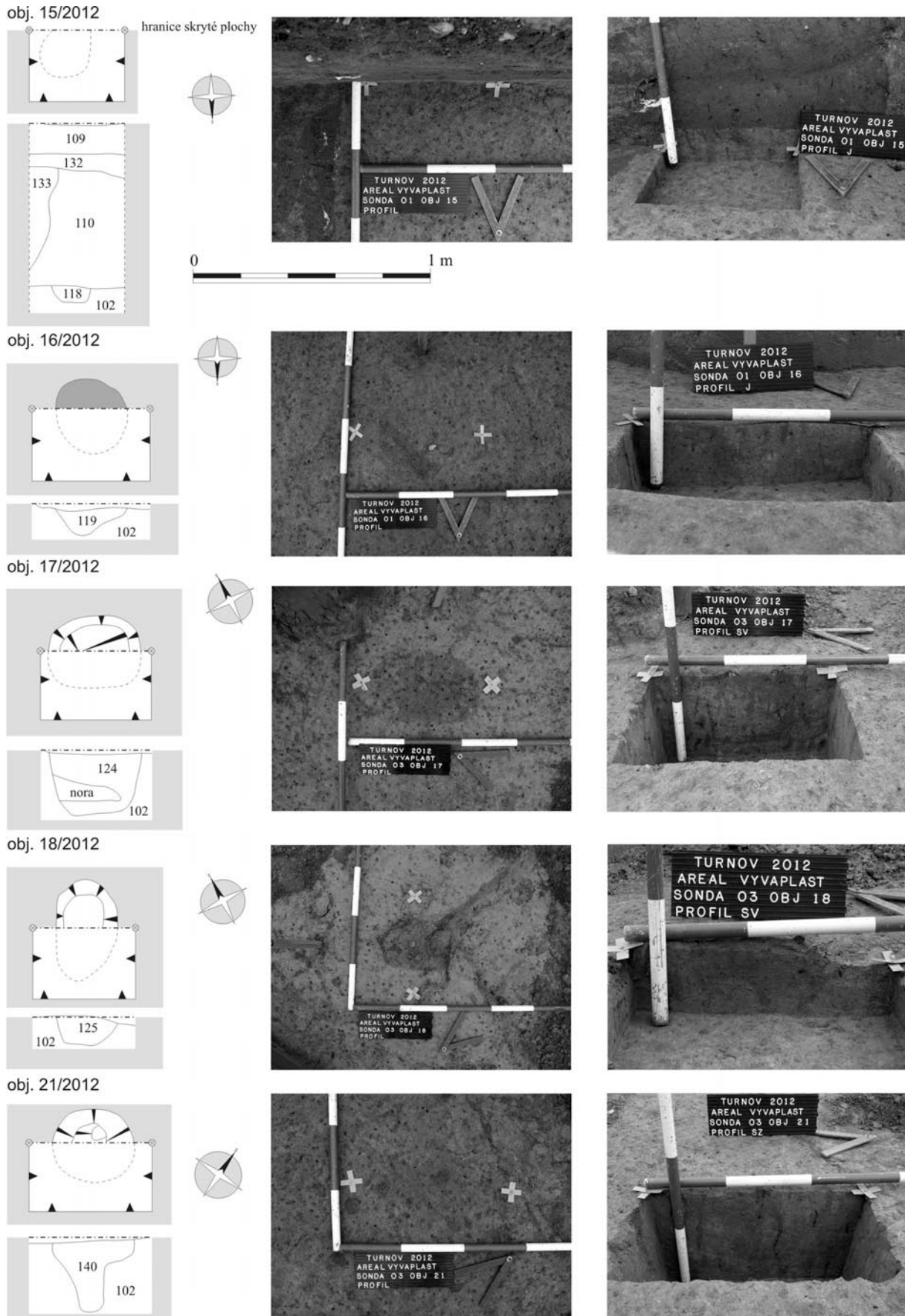
obj. 13/2012

obj. 14/2012

Obr. 10. Turnov. Plány, řezy a fotografie objektů 10, 11, 12, 13, 14/2012, kúlové jamky (11 – období lidu popelnicových polí; 14 – mladší doba římská)

Obr. 11. Turnov. Plány, řezy a fotografie objektů 15, 16, 17, 18, 21/2012, kúlové jamky (18 – období lidu popelnicových polí; 21 – starší doba železná, 17 – mladší doba římská)

- objekt č. 10/2012;** sonda: –; tvar: kruh; délka (m): 0,28; šířka (m): 0,26; hloubka (m): 0,36; výplň: 128, 136; profil: U; zlom od povrchu: ostrý; zlom od dna: pozvolný; tvar dna: ploché; sklon stěny: strmý; objekt: A – kúlová jamka; datace: 0;
- objekt č. 11/2012;** sonda: 2; tvar: kruh; délka (m): 0,4; šířka (m): 0,4; hloubka (m): 0,18; výplň: 111; profil: U; zlom od povrchu: ostrý; zlom od dna: pozvolný; tvar dna: ploché; sklon stěny: strmý; objekt: A – kúlová jamka; datace: období lidu popelnicových polí (Br D – Ha C); pozn.: objekt nebyl zkoumán celý;
- objekt č. 12/2012;** sonda: 2; tvar: kruh; délka (m): 0,48; šířka (m): 0,42; hloubka (m): 0,12; výplň: 112, 114; profil: V; zlom od povrchu: pozvolný; zlom od dna: pozvolný; tvar dna: stupňovitě; sklon stěny: prudký; objekt: A – kúlová jamka; datace: 0; pozn.: superpozice dvou kúlových jamek; objekt nebyl zkoumán celý;
- objekt č. 13/2012;** sonda: 2; tvar: elipsa; délka (m): 0,19; šířka (m): 0,31; hloubka (m): 0,06; výplň: 115; profil: U; zlom od povrchu: pozvolný; zlom od dna: pozvol.; tvar dna: konvex.; sklon stěny: mírný; objekt: A – kúlová jamka; datace: 0;
- objekt č. 14/2012;** sonda: 2; tvar: kruh; délka (m): 0,32; šířka (m): 0,3; hloubka (m): 0,06; výplň: 116; profil: U; zlom od povrchu: pozvolný/ostrý; zlom od dna: pozvolný/ostrý; tvar dna: ploché; sklon stěny: strmý; objekt: A – kúlová jamka; datace: mladší d. římská;
- objekt č. 15/2012;** sonda: 1; tvar: půlkruh; délka (m): 0,19; šířka (m): 0,21; hloubka (m): 0,08; výplň: 118; profil: U; zlom od povrchu: ostrý; zlom od dna: pozvolný; tvar dna: konvexní; sklon stěny: prudký; objekt: A – kúlová jamka; datace: 0; pozn.: objekt nebyl zkoumán celý;
- objekt č. 16/2012;** sonda: 1; tvar: kruh; délka (m): 0,28; šířka (m): 0,31; hloubka (m): 0,12; výplň: 119; profil: V; zlom od povrchu: ostrý/pozvolný; zlom od dna: pozvolný; tvar dna: konvexní; sklon stěny: prudký; objekt: A – kúlová jamka; datace: 0;
- objekt č. 17/2012;** sonda: 3; tvar: elipsa; délka (m): 0,39; šířka (m): 0,3; hloubka (m): 0,23; výplň: 124; profil: U; zlom od povrchu: ostrý; zlom od dna: pozvolný; tvar dna: konvexní; sklon stěny: strmý; objekt: A – kúlová jamka; datace: mladší d. římská;
- objekt č. 18/2012;** sonda: 3; tvar: elipsa; délka (m): 0,42; šířka (m): 0,26; hloubka (m): 0,12; výplň: 125; profil: U; zlom od povrchu: ostrý; zlom od dna: pozvolný; tvar dna: ploché; sklon stěny: prudký; objekt: A – kúlová jamka; datace: období lidu popelnicových polí (Br D – Ha C);
- objekt č. 21/2012;** sonda: 3; tvar: kruh; délka (m): 0,35; šířka (m): 0,3; hloubka (m): 0,3; výplň: 140; profil: UV; zlom od povrchu: ostrý; zlom od dna: pozvolný; tvar dna: oblý hrot; sklon stěny: strmý; objekt: A – kúlová jamka; datace: starší d. železná (Ha C); pozn.: dno se zužuje v zaoblený hrot;
- objekt č. 22/2012;** sonda: 3; tvar: elipsa; délka (m): 1,42; šířka (m): 1,2; hloubka (m): 0,41; výplň: 134, 135, 138; profil: U; zlom od povrchu: ostrý; zlom od dna: ostrý; tvar dna: ploché; sklon stěny: strmý; objekt: E – zásobní jáma; datace: starší d. železná (Ha C);
- objekt č. 24/2012;** sonda: 4; tvar: kruhový?; délka (m): 1,91; šířka (m): 0,75; hloubka (m): 0,72; výplň: 122, 123; profil: U; zlom od povrchu: ostrý; zlom od dna: pozvolný; tvar dna: konvexní; sklon stěny: strmý; objekt: E – zásobní jáma; datace: mladší d. římská; pozn.: do objektu zasahuje hranice skryté plochy, zvířecí nora;
- objekt č. 25/2012;** sonda: –; tvar: elipsa; délka (m): 0,68; šířka (m): 0,46; hloubka (m): 0,12; výplň: 131; profil: U; zlom od povrchu: ostrý; zlom od dna: pozvolný; tvar dna: ploché; sklon stěny: prudký; objekt: B – sloupová jáma; datace: mladší d. římská;
- objekt č. 26/2012;** sonda: –; tvar: elipsa/osmička; délka (m): 0,54; šířka (m): 0,39; hloubka (m): 0,3; výplň: 137; profil: U; zlom od povrchu: ostrý; zlom od dna: pozvolný; tvar dna: ploché; sklon stěny: strmý; objekt: A – kúlová jamka; datace: mladší d. římská; pozn.: superpozice dvou kúlových jamek;
- objekt č. 27/2012;** sonda: –; tvar: kruh; délka (m): 0,3; šířka (m): 0,3; hloubka (m): 0,41; výplň: 139; profil: U; zlom od povrchu: ostrý; zlom od dna: pozvolný; tvar dna: ploché; sklon stěny: strmý; objekt: A – kúlová jamka; datace: 0;
- objekt č. 28/2012;** sonda: 3; tvar: kruh; délka (m): 0,25; šířka (m): 0,23; hloubka (m): 0,28; výplň: 141; profil: U; zlom od povrchu: ostrý; zlom od dna: pozvolný; tvar dna: ploché; sklon stěny: strmý; objekt: A – kúlová jamka; datace: mladší d. římská;
- objekt č. 29/2012;** sonda: 3; tvar: kruh; délka (m): 0,38; šířka (m): 0,38; hloubka (m): 0,07; výplň: 142; profil: U; zlom od povrchu: pozvolný; zlom od dna: pozvolný; tvar dna: ploché; sklon stěny: prudký; objekt: A – kúlová jamka; datace: mladší d. římská;
- objekt č. 30/2012;** sonda: 5; tvar: kruh; délka (m): 0,38; šířka (m): 0,26; hloubka (m): 0,18; výplň: 143; profil: U; zlom od povrchu: ostrý; zlom od dna: pozvolný; tvar dna: ploché; sklon stěny: strmý; objekt: A – kúlová jamka; datace: 0;
- objekt č. 31/2012;** sonda: 5; tvar: elipsa; délka (m): 1,48; šířka (m): 1,08; hloubka (m): 0,16; výplň: 144; profil: U; zlom od povrchu: pozvolný; zlom od dna: pozvolný; tvar dna: ploché; sklon stěny: mírný; objekt: C – jáma; datace: mladší d. římská; pozn.: relikt sídlištní jámy;
- objekt č. 32/2012;** sonda: 5; tvar: kruh; délka (m): 0,46; šířka (m): 0,42; hloubka (m): 0,18; výplň: 145; profil: U; zlom od povrchu: pozvolný; zlom od dna: pozvolný; tvar dna: konvexní; sklon stěny: prudký; objekt: A – kúlová jamka; datace: mladší d. římská;
- objekt č. 33/2012;** sonda: 5; tvar: kruh; délka (m): 0,39; šířka (m): 0,29; hloubka (m): 0,28; výplň: 146; profil: U; zlom od povrchu: ostrý; zlom od dna: pozvolný; tvar dna: ploché; sklon stěny: strmý; objekt: A – kúlová jamka; datace: mladší d. římská.

Vrstvy a výplně zahloubených objektů

stratigrafická jednotka č. 100; barva a složení: středně šedá jemně písčité prachová hlína; příměsi: v bazální části drobků až malé fragmenty mazanice; konzistence/ulehlost: tuhá; nemovitý objekt: obj. 01/2012; hranice: pozvolná; mocnost (m): 0,24–0,32; nálezy: 04, 19; datace: 0; pozn.: výplň objektu;

s. j. č. 101; barva a složení: středně hnědošedá jemně písčité prachová hlína; příměsi: mírné promíšení čockami podložím; konzistence/ulehlost: tuhá; nemovitý objekt: obj. 02/2012; hranice: ostrá; mocnost (m): 0,24–0,28; nálezy: 5, 20, 21; datace: mladší d. římská; pozn.: výplň objektu;

s. j. č. 102; barva a složení: středně žlutohnědá jemně písčité prachová hlína; podložím;

s. j. č. 103; barva a složení: středně hnědošedá jemně písčité prachová hlína; příměsi: mírné promíšení podložím; konzistence/ulehlost: tuhá; nemovitý objekt: obj. 04/2012; hranice: ostrá; mocnost (m): 0,14–0,24; nálezy: 6–9, 22; datace: mladší d. římská; pozn.: výplň objektu;

s. j. č. 104; barva a složení: středně šedohnědá jemně písčité prachová hlína; příměsi: promíšení podložím (20 %); konzistence/ulehlost: tuhá; nemovitý objekt: obj. 03/2012; hranice: pozvolná; mocnost (m): 0,02–0,08; nálezy: 10; datace: 0; pozn.: výplň objektu;

s. j. č. 105; barva a složení: středně šedohnědá prachová hlína, velmi mírně písčité; příměsi: mírné drobků uhlíků, nahodile drobků mazanice; konzistence/ulehlost: tuhá; nemovitý objekt: obj. 05/2012; hranice: ostrá; mocnost (m): 0,09–0,13; nálezy: 11–13; datace: mladší d. římská; pozn.: výplň objektu;

s. j. č. 106; barva a složení: světlý žlutohnědý hlinitý písek; příměsi: četné oblázky; konzistence/ulehlost: ulehlá; nemovitý objekt: říční terasa?; hranice: ostrá; mocnost (m): –; nálezy: –; pozn.: uložení přírodního původu;

s. j. č. 107; barva a složení: střední hnědošedá jemně písčité prachová hlína; příměsi: mírné drobků uhlíků, nahodile drobků mazanice; konzistence/ulehlost: tuhá; nemovitý objekt: obj. 06/2012; hranice: ostrá; mocnost (m): 0,06–0,09; nálezy: 14–16; datace: 0; pozn.: výplň objektu;

s. j. č. 108; barva a složení: středně hnědošedá jemně písčité prachová hlína; příměsi: nahodile drobků uhlíků a mazanice; konzistence/ulehlost: tuhá; nemovitý objekt: obj. 01/2012; hranice: pozvolná; mocnost (m): 0,04–0,34; nálezy: –; datace: 0; pozn.: výplň objektu;

s. j. č. 109 a 110; recentní navážky;

s. j. č. 111; barva a složení: středně hnědošedá velmi jemně písčité prachová hlína; příměsi: četné drobků uhlíků, mírné drobků mazanice; konzistence/ulehlost: tuhá; nemovitý objekt: obj. 11/2012; hranice: ostrá; mocnost (m): 0,03–0,18; nálezy: 23; datace: období lidu popelnicových polí (Br D – Ha C); pozn.: výplň objektu;

s. j. č. 112; barva a složení: tmavá hnědošedá prachová velmi jemně písčité hlína; příměsi: mírné drobků uhlíků a mazanice; konzistence/ulehlost: tuhá; nemovitý objekt: obj. 12/2012; hranice: ostrá; mocnost (m): 0,07–0,12; nálezy: 24; datace: 0; pozn.: výplň objektu;

s. j. č. 113; barva a složení: tmavá černošedá prachová velmi mírně písčité hlína; příměsi: mírně až velmi mírné drobků až malé uhlíky a malé fragmenty mazanice; konzistence/ulehlost: tuhá; nemovitý objekt: obj. 09/2012; hranice: ostrá; mocnost (m): 0,24–0,44; nálezy: 29–37, 50–60; datace: mladší d. římská; pozn.: výplň objektu;

s. j. č. 114; barva a složení: světlá šedohnědá prachová velmi jemně písčité hlína; příměsi: promíšení podložím (40 %); nahodile drobků uhlíků a drobků mazanice; konzistence/ulehlost: tuhá; nemovitý objekt: obj. 12/2012; hranice: ostrá; mocnost (m): 0,02–0,07; nálezy: –; datace: 0; pozn.: výplň objektu;

s. j. č. 115; barva a složení: střední hnědošedá prachová jemně písčité hlína; příměsi: nahodile drobků uhlíků a mazanice; konzistence/ulehlost: tuhá; nemovitý objekt: obj. 13/2012; hranice: ostrá; mocnost (m): 0,02–0,06; nálezy: –; datace: 0; pozn.: výplň objektu;

s. j. č. 116; barva a složení: střed. hnědošedá prach. jemně písčité hlína; příměsi: –; konzistence/ulehlost: tuhá; nemovitý objekt: 14/2012; hranice: ostrá; mocnost (m): 0,02–0,07; nálezy: 25; datace: mladší d. římská; pozn.: výplň obj.;

s. j. č. 117; barva a složení: střední hnědošedá prachová jemně písčité hlína; příměsi: velmi mírně malé fragmenty mazanice, nahodile drobků uhlíků; konzistence/ulehlost: tuhá; nemovitý objekt: obj. 09/2012; hranice: pozvolná; mocnost (m): 0,02–0,2; nálezy: 38–42, 44–47, 61–64; datace: mladší d. římská; pozn.: výplň objektu;

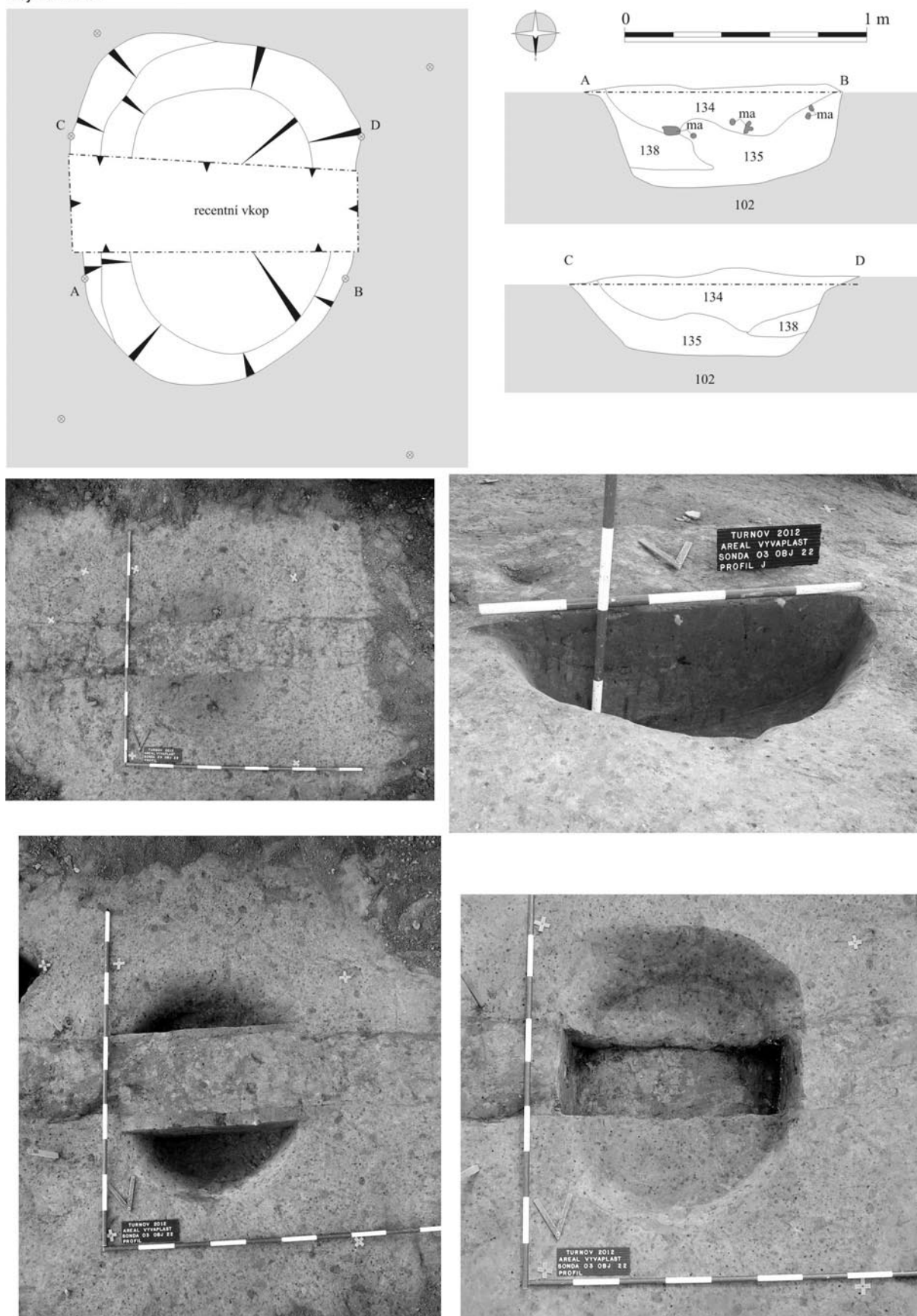
s. j. č. 118; barva a složení: střední hnědošedá prachová jemně písčité hlína; příměsi: mírně promíšená s podložím, nahodile drobků uhlíků; konzistence/ulehlost: tuhá; nemovitý objekt: obj. 15/2012; hranice: ostrá; mocnost (m): 0,04–0,07; nálezy: 43; datace: 0; pozn.: výplň objektu;

s. j. č. 119; barva a složení: střední hnědošedá prachová jemně písčité hlína; příměsi: mírně promíšená s podložím, nahodile drobků uhlíků; konzistence/ulehlost: tuhá; nemovitý objekt: obj. 16/2012; hranice: ostrá; mocnost (m): 0,02–0,11; nálezy: –; datace: 0; pozn.: výplň objektu;

s. j. č. 120; barva a složení: střední hnědošedá prachová jemně písčité hlína; příměsi: nahodile malé až velmi malé fragmenty mazanice, nahodile drobků uhlíků; konzistence/ulehlost: tuhá; nemovitý objekt: obj. 07/2012; hranice: ostrá; mocnost (m): 0,02–0,2; nálezy: 69, 70, 87–91, 110–112; datace: starší d. železná (Ha C); pozn.: výplň objektu;

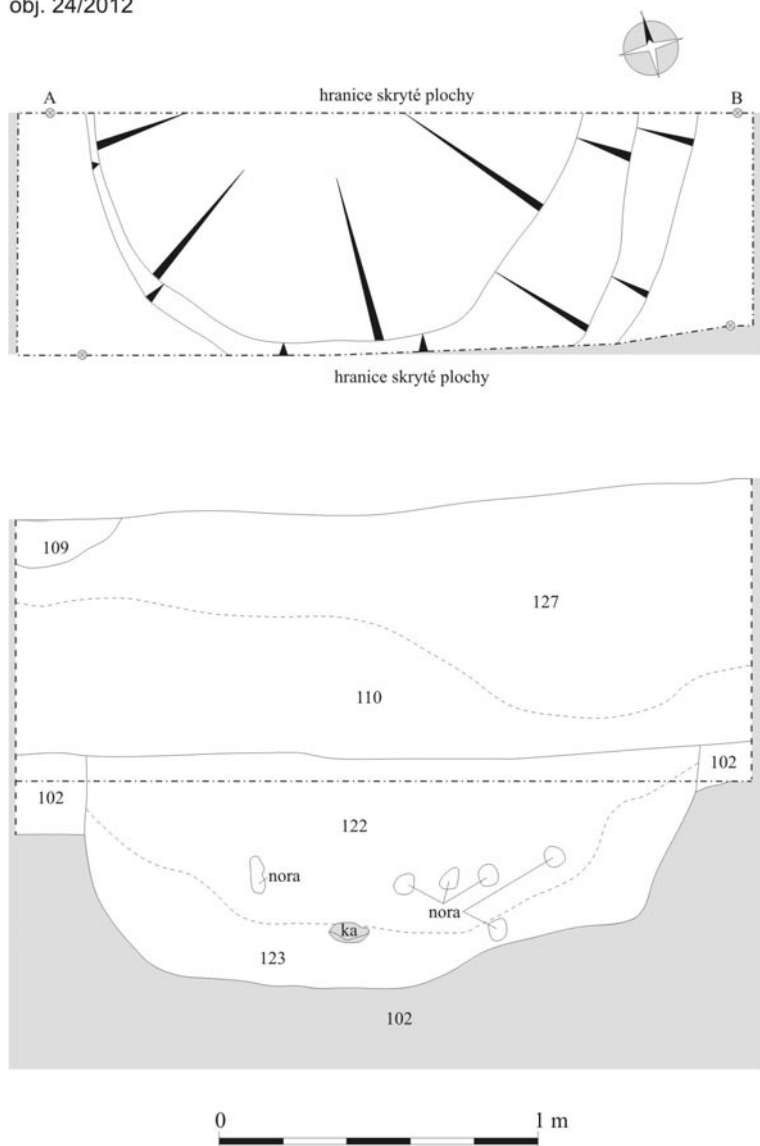
s. j. č. 121; barva a složení: střední hnědošedá prachová jemně písčité hlína; příměsi: mírně promíšená s podložím (15 %), nahodile drobků uhlíků; konzistence/ulehlost: pevná; nemovitý objekt: obj. 08/2012; hranice: pozvolná; mocnost (m): 0,02–0,1; nálezy: 65–68, 105–107, 142; datace: starší d. železná (Ha C); pozn.: výplň objektu;

obj. 22/2012

Obr. 12. Turnov. Plán, řez a fotografie objektu 22/2012, zásobní jáma (starší doba železná)

obj. 24/2012

Obr. 13. Turnov. Plán, řez a fotografie objektu 24/2012, zásobní jáma (mladší doba římská)

s. j. č. 122; barva a složení: tmavá černošedá prachová velmi mírně písčité hlína; příměsi: nahodile drobků uhlíků a mazanice; konzistence/ulehlost: tuhá; nemovitý objekt: obj. 24/2012; hranice: pozvolná; mocnost (m): 0,04–0,54; nálezy: 71–74; datace: mladší d. římská; pozn.: výplň objektu;

s. j. č. 123; barva a složení: střední hnědošedá prachová jemně písčité hlína; příměsi: při spodní hranici lehce promíšená podloží, mírně drobků uhlíků, nahodile drobků mazanice; konzistence/ulehlost: tuhá; nemovitý objekt: obj. 24/2012; hranice: pozvolná; mocnost (m): 0,1–0,33; nálezy: 75–78; datace: mladší d. římská; pozn.: výplň objektu;

s. j. č. 124; barva a složení: střední hnědošedá prachová jemně písčité hlína; příměsi: promíšená podloží (10%); ojediněle drobků uhlíků a mazanice; konzistence/ulehlost: tuhá; nemovitý objekt: obj. 17/2012; hranice: ostrá; mocnost (m): 0,04–0,23; nálezy: 81, 82; datace: mladší d. římská; pozn.: výplň objektu;

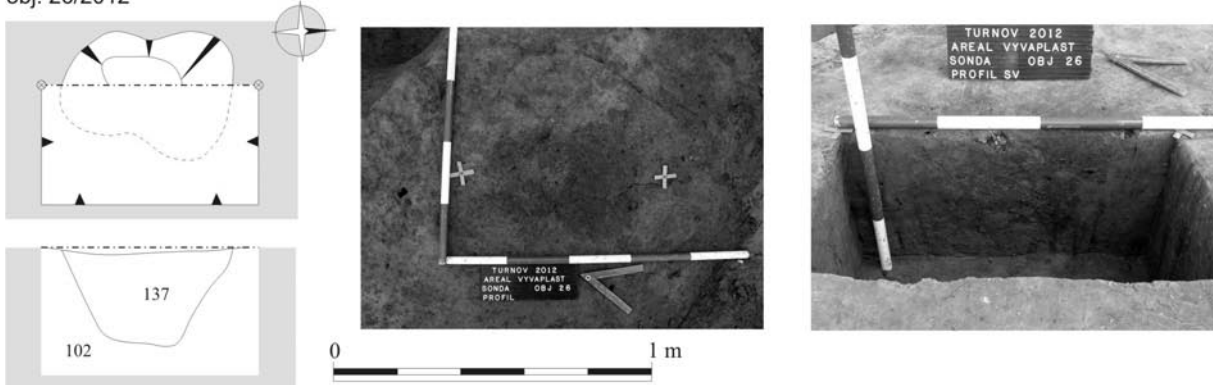
s. j. č. 125; barva a složení: střední šedá prachová jemně písčité hlína; příměsi: nahodile drobků uhlíků a mazanice; konzistence/ulehlost: tuhá; nemovitý objekt: obj. 18/2012; hranice: ostrá; mocnost (m): 0,02–0,12; nálezy: 79, 80, 104; datace: období lidu popelnicových polí (Br D – Ha C); pozn.: výplň objektu;

s. j. č. 126; barva a složení: střední šedoohnědá prachová jemně písčité hlína; příměsi: promíšená podloží, nahodile drobků uhlíků a mazanice; konzistence/ulehlost: tuhá; nemovitý objekt: obj. 07/2012; hranice: pozvolná; mocnost (m): 0,02–0,18; nálezy: 120–122; datace: starší d. železná (Ha C); pozn.: výplň objektu;

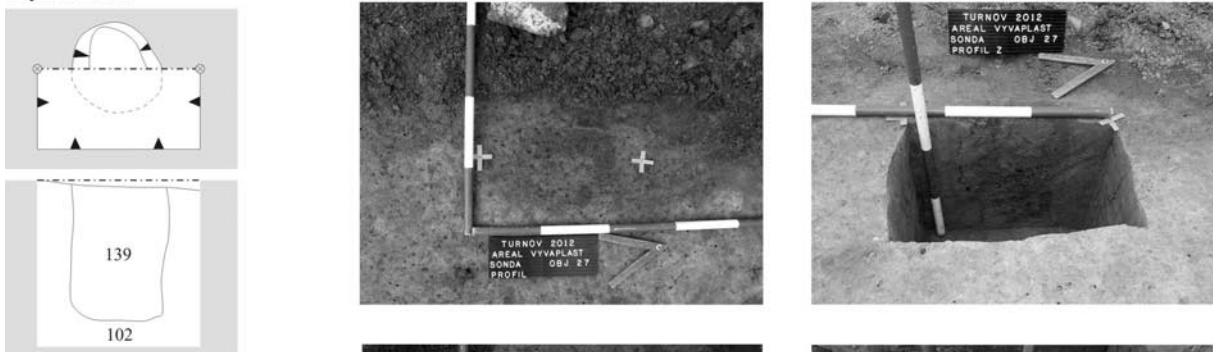
s. j. č. 127; barva a složení: tmavá černošedá písčité šterkovitá hlína; pozn.: recentní vrstva;

s. j. č. 128; barva a složení: střední hnědošedá prachová velmi jemně písčité hlína; příměsi: promíšená podloží (20%), nahodile drobků uhlíků a mazanice; konzistence/ulehlost: tuhá; nemovitý objekt: obj. 10/2012; hranice: ostrá; mocnost (m): 0,31–0,36; nálezy: 83–85; datace: 0; pozn.: výplň objektu;

obj. 26/2012

obj. 27/2012

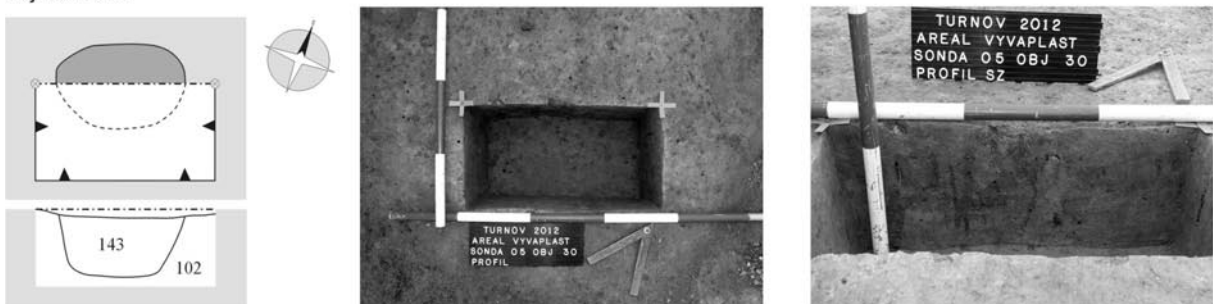
obj. 28/2012

obj. 29/2012

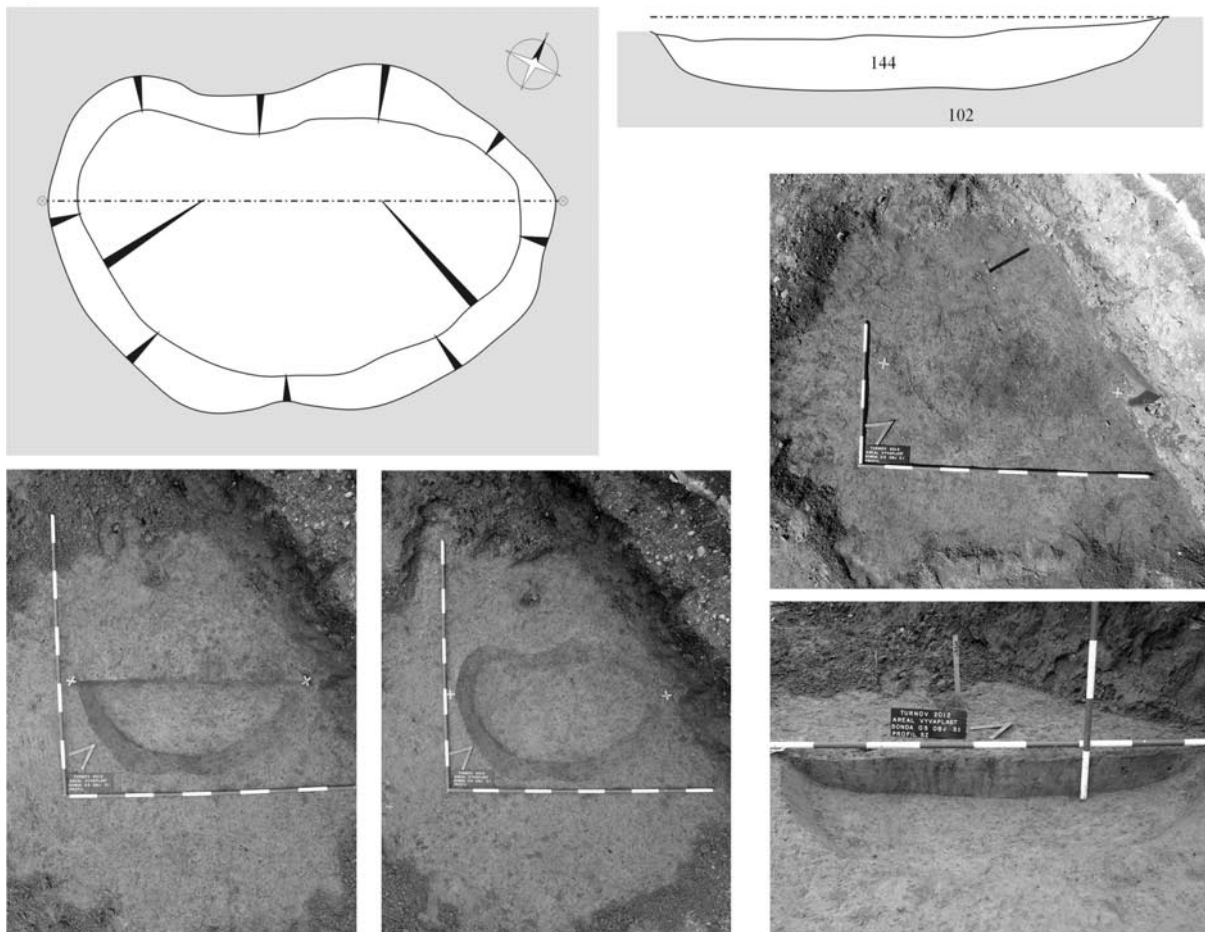

obj. 30/2012

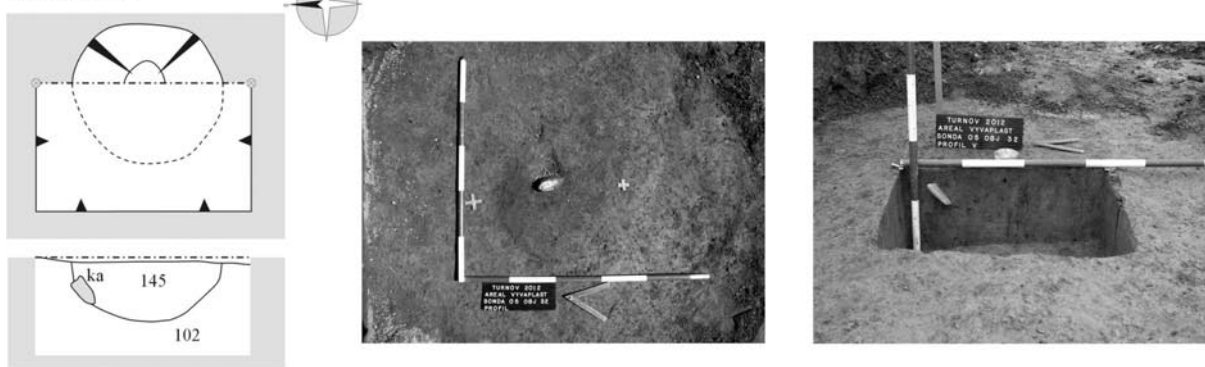

Obr. 14. Turnov. Plány, řezy a fotografie objektů 26, 27, 28, 29, 30/2012, kůlové jamky (26, 28, 29 – mladší doba římská)

obj. 31/2012

obj. 32/2012

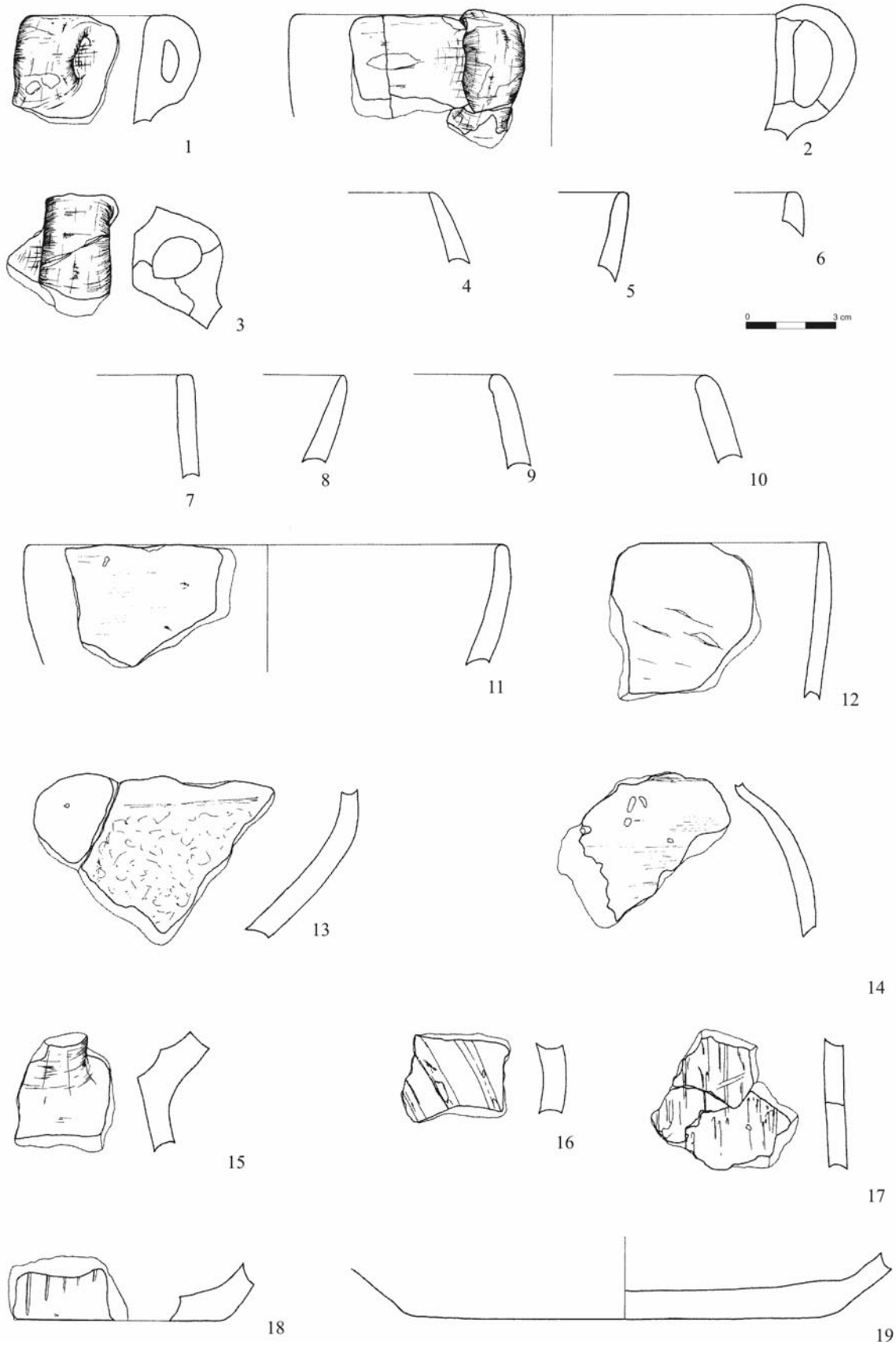
obj. 33/2012

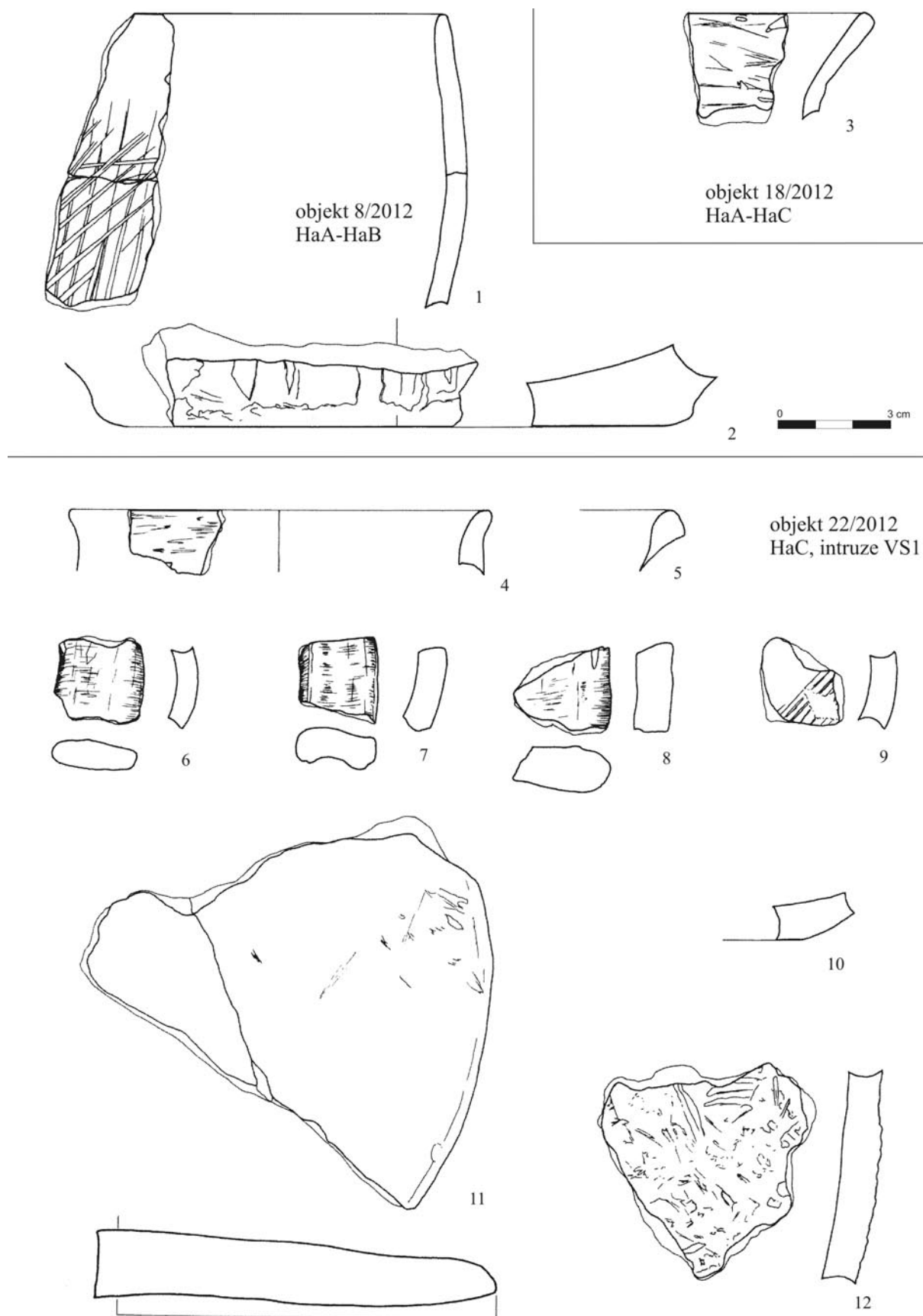
Obr. 15. Turnov. Plány, řezy a fotografie objektů 31, 32, 33/2012, sídlištní jáma, kůlové jamky (mladší doba římská)

- s. j. č. 129;** barva a složení: tmavá hnědošedá prachová velmi jemně písčítá hlína; příměsí: četně drobků uhlíků, nahodile drobků mazanice; konzistence/ulehlost: tuhá; nemovitý objekt: obj. 07/2012; hranice: ostrá; mocnost (m): 0,04–0,11; nálezy: 87–91, 113, 114; datace: starší d. železná (Ha C); pozn.: výplň objektu;
- s. j. č. 130;** barva a složení: střední okrová šedohnědá prachová jemně písčítá hlína; příměsí: promíšená podložím (50 %); konzistence/ulehlost: pevná; nemovitý objekt: obj. 08/2012; hranice: pozvolná; mocnost (m): 0,01–0,1; nálezy: –; datace: starší d. železná (Ha C); pozn.: výplň objektu;
- s. j. č. 131;** barva a složení: střední okrově šedá prachová jemně písčítá hlína; příměsí: promíšená podložím (20 %), nahodile drobků uhlíků a mazanice; konzistence/ulehlost: pevná; nemovitý objekt: obj. 25/2012; hranice: pozvolná; mocnost (m): 0,1–0,12; nálezy: 86, 108, 109; datace: mladší d. římská; pozn.: výplň objektu;
- s. j. č. 132;** recentní navážka;
- s. j. č. 133;** výplň recentního vkopu;
- s. j. č. 134;** barva a složení: tmavě šedá prachová velmi jemně písčítá hlína; příměsí: nahodile malé fragmenty mazanice a drobků uhlíků; konzistence/ulehlost: tuhá; nemovitý objekt: obj. 22; hranice: ostrá; mocnost (m): 0,02–0,26; nálezy: 92–96, 99–102, 117, 129–131; datace: starší d. železná (Ha C); pozn.: výplň objektu;
- s. j. č. 135;** barva a složení: střední hnědošedá prachová jemně písčítá hlína; příměsí: mírně drobků až malé uhlíky, nahodile malé fragmenty mazanice; konzistence/ulehlost: tuhá; nemovitý objekt: obj. 22/2012; hranice: ostrá; mocnost (m): 0,02–0,25; nálezy: 123–125, 132, 133; datace: starší d. železná (Ha C); pozn.: výplň objektu;
- s. j. č. 136;** barva a složení: tmavě šedá prachová velmi jemně písčítá hlína; příměsí: četně drobků uhlíků, nahodile drobků mazanice; konzistence/ulehlost: tuhá; nemovitý objekt: obj. 10/2012; hranice: ostrá; mocnost (m): 0,06–0,36; nálezy: –; datace: 0; pozn.: výplň objektu;
- s. j. č. 137;** barva a složení: tmavá šedohnědá plastická prachová hlína, lehce jílovitá; příměsí: promíšená podložím (30 %), mírně drobků uhlíků, nahodile drobků mazanice; konzistence/ulehlost: tuhá; nemovitý objekt: obj. 26/2012; hranice: ostrá; mocnost (m): 0,02–0,3; nálezy: 97, 98; datace: mladší d. římská; pozn.: výplň objektu;
- s. j. č. 138;** barva a složení: světlá šedohnědá prachová jemně písčítá hlína; příměsí: –; konzistence/ulehlost: pevná; nemovitý objekt: obj. 22/2012; hranice: ostrá; mocnost (m): 0,02–0,19; nálezy: –; datace: starší d. železná (Ha C); pozn.: výplň objektu;
- s. j. č. 139;** barva a složení: tmavá hnědošedá plastická prachová hlína; příměsí: četně drobků uhlíků, nahodile drobků mazanice, promíšená podložím (10 %); konzistence/ulehlost: tuhá; nemovitý objekt: obj. 27/2012; hranice: ostrá; mocnost (m): 0,36–0,41; nálezy: –; datace: 0; pozn.: výplň objektu;
- s. j. č. 140;** barva a složení: střední hnědošedá prachová jemně písčítá hlína; příměsí: nahodile drobků uhlíků; konzistence/ulehlost: tuhá; nemovitý objekt: obj. 21/2012; hranice: ostrá; mocnost (m): 0,08–0,3; nálezy: 103, 134; datace: starší d. železná (Ha C); pozn.: výplň objektu;
- s. j. č. 141;** barva a složení: střední hnědošedá prachová jemně písčítá hlína; příměsí: četně malé fragmenty mazanice, nahodile drobků uhlíků; konzistence/ulehlost: tuhá; nemovitý objekt: obj. 28/2012; hranice: ostrá; mocnost (m): 0,24–0,27; nálezy: 116, 134; datace: mladší d. římská; pozn.: výplň objektu;
- s. j. č. 142;** barva a složení: světlá hnědošedá prachová jemně písčítá hlína; příměsí: ojediněle malé fragmenty mazanice; konzistence/ulehlost: tuhá; nemovitý objekt: obj. 29/2012; hranice: ostrá; mocnost (m): 0,05–0,07; nálezy: 118, 119, 135; datace: mladší d. římská; pozn.: výplň objektu;
- s. j. č. 143;** barva a složení: střední hnědošedá prachová velmi jemně písčítá hlína; příměsí: mírně drobků uhlíků, ojediněle drobků mazanice; konzistence/ulehlost: tuhá; nemovitý objekt: obj. 30/2012; hranice: ostrá; mocnost (m): 0,16–0,18; nálezy: –; datace: 0; pozn.: výplň objektu;
- s. j. č. 144;** barva a složení: střední hnědošedá prachová velmi jemně písčítá hlína; příměsí: promíšená podložím (20 %), ojediněle drobků uhlíků a mazanice; konzistence/ulehlost: tuhá; nemovitý objekt: obj. 31/2012; hranice: pozvolná; mocnost (m): 0,02–0,17; nálezy: 138, 141; datace: mladší d. římská; pozn.: výplň objektu;
- s. j. č. 145;** barva a složení: střední hnědošedá prachová velmi jemně písčítá hlína; příměsí: četně drobků uhlíků, nahodile drobků mazanice; konzistence/ulehlost: tuhá; nemovitý objekt: obj. 32/2012; hranice: ostrá; mocnost (m): 0,02–0,18; nálezy: 139, 140; datace: mladší d. římská; pozn.: výplň objektu;
- s. j. č. 146;** barva a složení: střední hnědošedá prachová jemně písčítá hlína; příměsí: nahodile drobků uhlíků, ojediněle drobků mazanice; konzistence/ulehlost: tuhá; nemovitý objekt: obj. 33/2012; hranice: ostrá; mocnost: 0,25–0,28; nálezy: 137; datace: mladší d. římská; pozn.: výplň objektu.

objekt 7/2012
HaC

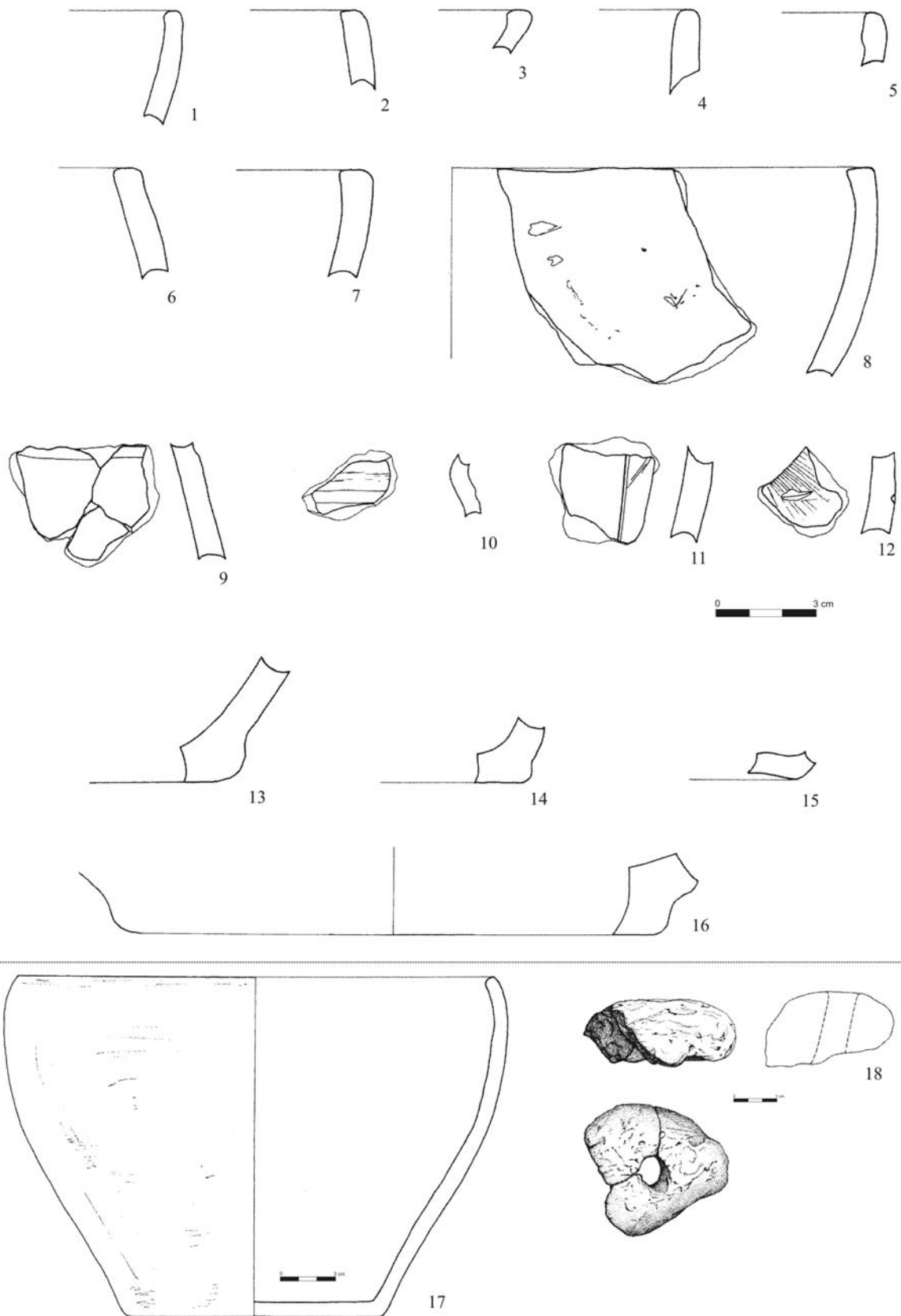

Obr. 16. Turnov. Objekt 7/2012: 1, 2, 3, 4, 7, 8, 9, 10, 13, 14, 18: soubor 69; 11: soubor 87; 5, 19: soubor 88; 12: soubor 113; 6, 15: soubor 110; 16, 17: soubor 48 (datace – Ha C – starší doba železná)

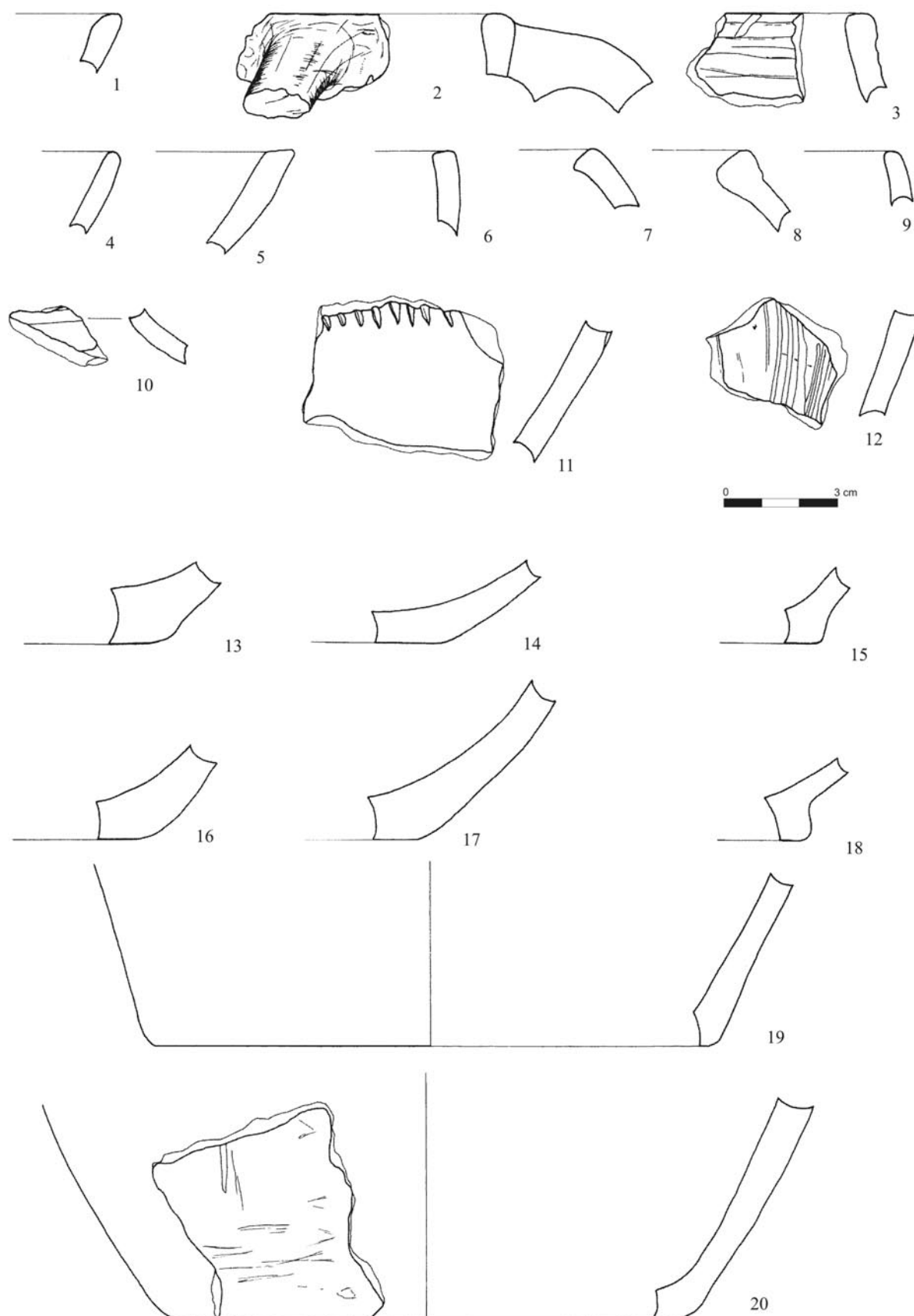
Obr. 17. Turnov. 1, 2: soubor 65, objekt 8/2012 (datace: Ha A – Ha B); 3: soubor 105, objekt 18/2012 (datace: Ha A – Ha C); objekt 22/2012 (datace: Ha C); 4, 5: soubor 117; 6: soubor 129; 7 (datace: VS1), 8: soubor 92; 9, 10, 12: soubor 99; 11: soubor 132

objekt 9/2012 (mladší doba římská)

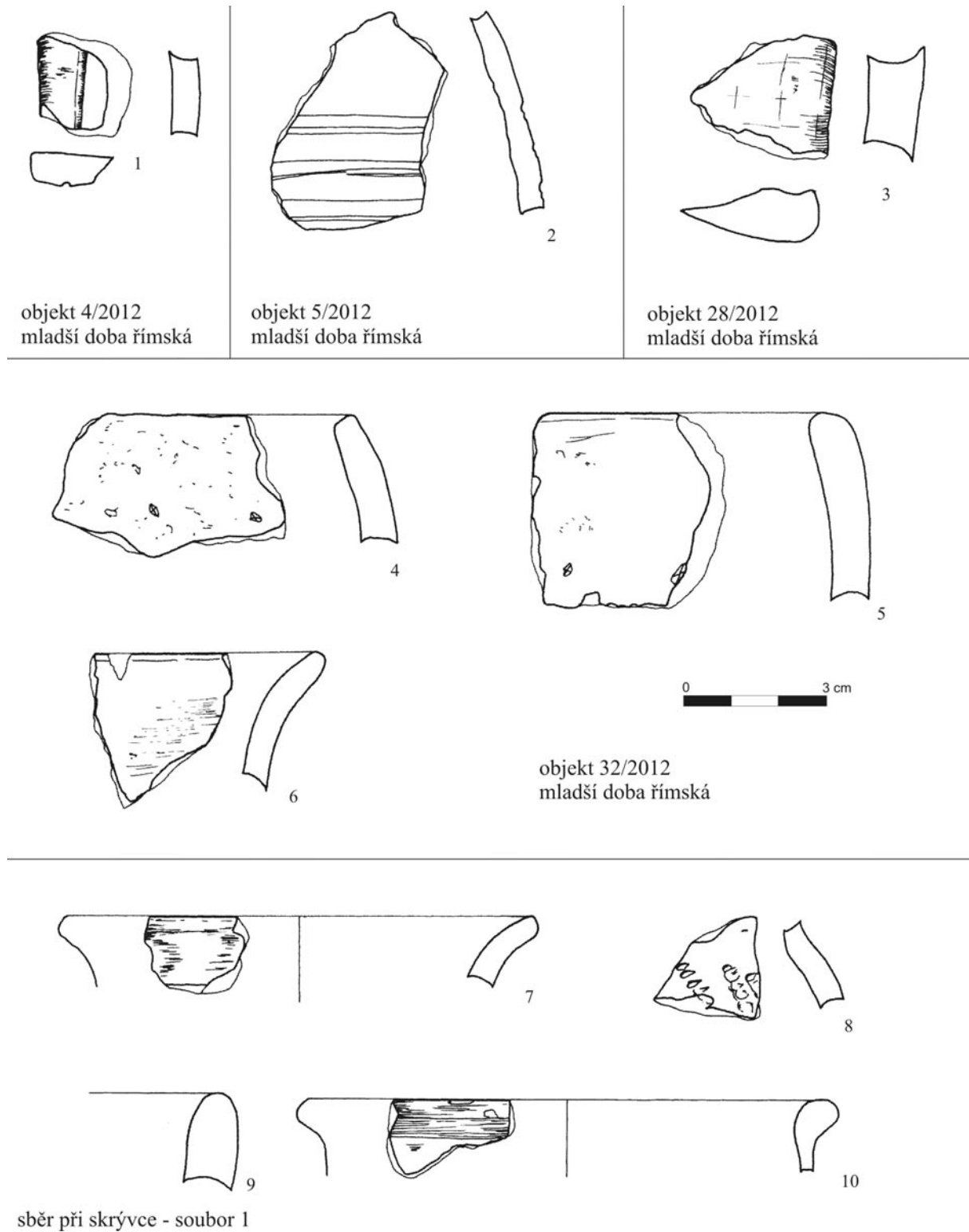

Obr. 18. Turnov. Objekt 9/2012 (datace: mladší doba římská) – 1, 2, 3, 4, 11, 12, 14: soubor 55; 5, 7, 8, 15: soubor 50; 6: soubor 34; 9, 13: soubor 61; 10: soubor 26; 16: soubor 29; 17: rekonstruovaná mísa 17, 26, 36; 18: soubor 4 – závaží

objekt 24/2012 (mladší doba římská)

Obr. 19. Turnov. Objekt 24/2012 (datace: mladší doba římská) – 1, 2, 4, 6, 7, 9, 10, 16, 17, 20: soubor 71; 3, 5, 8, 11–15, 18, 19: soubor 75

Obr. 20. Turnov. 1: soubor 6, objekt 4/2012 (datace: mladší doba římská); 2: soubor 138; objekt 5/2012 (datace: mladší doba římská); 3: soubor 115; objekt 28/2012 (datace: mladší doba římská); 4–6: soubory 127, 139 (datace: mladší doba římská); 7–10: soubor 1; sběr při skrývce (datace: 7–8: RS; 9: Ha A – Ha B; 10: VS2)

INTERPRETACE A DATOVÁNÍ NÁLEZOVÉ SITUACE

Při záchranném archeologickém výzkumu v souvislosti se stavbou výrobní haly v jižním sektoru lokality Turnov – Maškovy zahrady v roce 2012 byla odhalena sídelní komponenta datovaná do širšího intervalu období lidu popelnicových polí, do intervalu starší doby železné (Ha C) a mladší doby římské. Byly prozkoumány 33 nemovitých objektů, ze kterých 23 náleželo kúlovým jámám, jeden jámě sloupové, pět zásobních jámám a dále byl prozkoumán relikt blíže neidentifikovatelné sídlištní jámy. U tří objektů z celkového počtu 33 nebyl potvrzen antropogenní původ – šlo zřejmě o zazeměné kaluže nebo vyplněné drobné terénní deprese (tab. 1).

Z výplní zahloubených objektů byly získány zlomky keramiky, na základě kterých byly jednotlivé fáze sídelní komponenty datovány. Intervalová datace chronologicky citlivými artefakty byla následně ověřena radiokarbonovými daty z uhlíků dubu a lísky z výplní na artefakty nejbohatších objektů 7 a 9 (datace na základě keramických artefaktů řadí objekt 7 do periody Ha C a objekt 9 do mladší doby římské).

Uhlík z obj. 7/2012 je datován do intervalu 1456–1298 BC, což odpovídá střední až počátku mladší doby bronzové (Br C – Br D). Vyšší datum může souviset buď se starší intruzí ve výplni objektu, nebo s chybou způsobenou dlouhověkostí dubového dřeva. Každopádně však dokládá antropogenní aktivity již ve střední době bronzové, podobně jako v centrální části sídliště z doby bronzové v Maškových zahradách (Bláhová-Sklenářová – Prostředník 2007, 55, 56; Bláhová-Sklenářová 2012, 173; Prostředník a kol. 2010, 19; Prostředník – Šída 2010, 56). Objekt 9/2012 byl artefakty datován do mladší doby římské, kalibrované radiokarbonové datum však pochází z intervalu 40–125 AD, tedy ze starší doby římské. Přehled radiokarbonových dat z intervalu doby bronzové a raného středověku je představen v tabulce 2.

Zlomky keramiky ze širokého intervalu období lidu popelnicových polí nelze lépe kulturně zařadit; typologicky jde o sídlištní keramiku. Z výplní objektů 7, 8, 21 a 22 pocházejí fragmenty keramických nádob, které lze datovat do horizontu starší doby železné (Ha C). Jde o zlomky amfory s límcovým okrajem a zlomky koflíků.

Do mladší doby římské náleží 14 objektů datovaných na základě nalezených zlomků keramiky. Z keramických nádob byly zastoupeny zejména zlomky mís a soudků se zataženým okrajem.

č. objektu	množiny objektů	datace
1	A - kúlová jamka	0
2	A - kúlová jamka	mladší doba římská
3	A - kúlová jamka	0
4	A - kúlová jamka	mladší doba římská
5	A - kúlová jamka	mladší doba římská
6	A - kúlová jamka	0
7	E - zásobní jáma	starší doba železná (Ha C)
8	E - zásobní jáma	starší doba železná (Ha C)
9	E - zásobní jáma	mladší doba římská
10	A - kúlová jamka	0
11	A - kúlová jamka	období lidu popelnic. polí (Br D – Ha C)
12	A - kúlová jamka	0
13	A - kúlová jamka	0
14	A - kúlová jamka	mladší doba římská
15	A - kúlová jamka	0
16	A - kúlová jamka	0
17	A - kúlová jamka	mladší doba římská
18	A - kúlová jamka	období lidu popelnic. polí (Br D – Ha C)
19	objekt zrušen	x
20	objekt zrušen	x
21	A - kúlová jamka	starší doba železná (Ha C)
22	E - zásobní jáma	starší doba železná (Ha C)
23	objekt zrušen	x
24	E - zásobní jáma	mladší doba římská
25	B - sloupová jáma	mladší doba římská
26	A - kúlová jamka	mladší doba římská
27	A - kúlová jamka	0
28	A - kúlová jamka	mladší doba římská
29	A - kúlová jamka	mladší doba římská
30	A - kúlová jamka	0
31	C - jáma	mladší doba římská
32	A - kúlová jamka	mladší doba římská
33	A - kúlová jamka	mladší doba římská

Tab. 1. Datování nemovitých objektů pomocí artefaktů

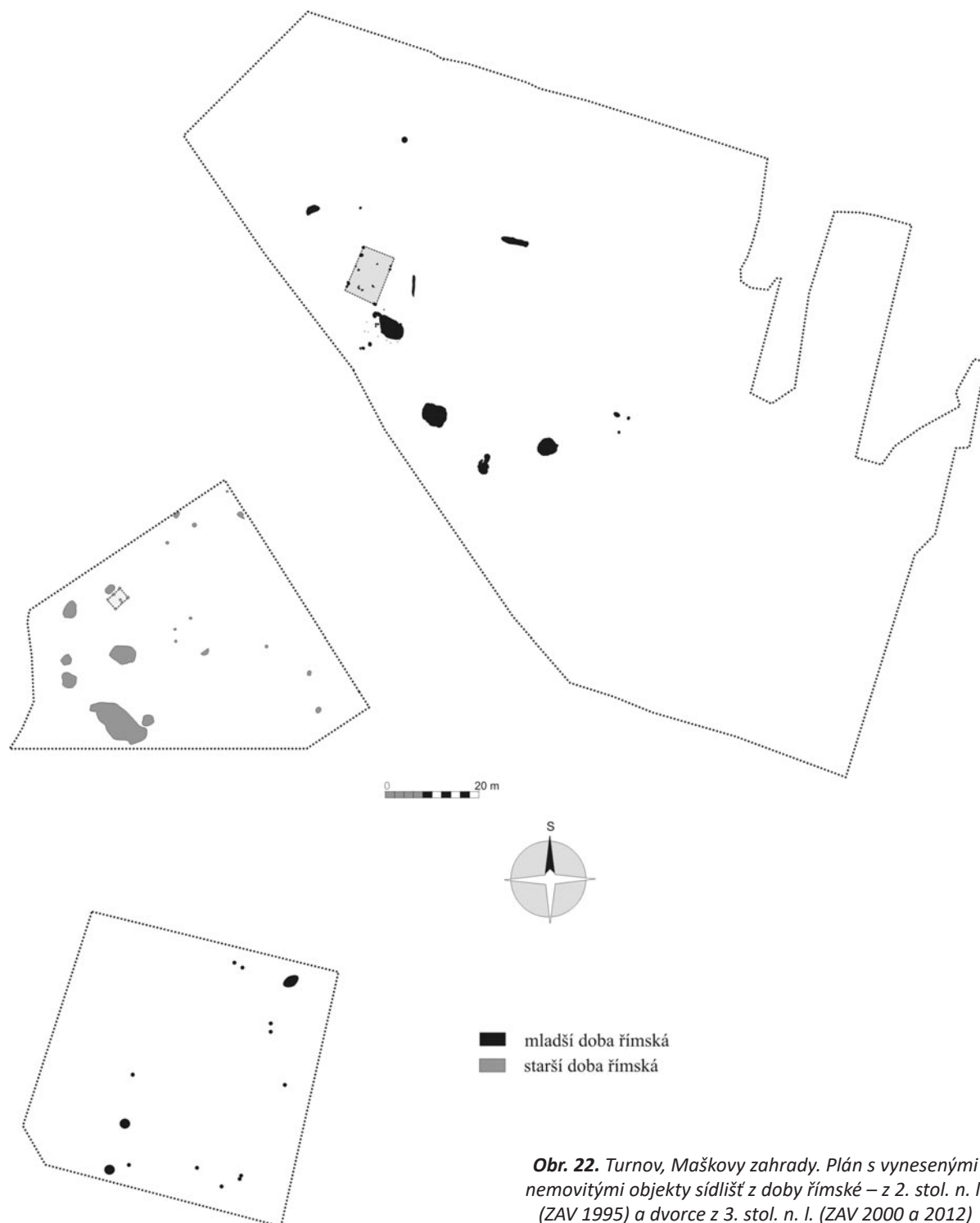
Tab. 2. Přehled radiokarbonových dat z intervalu doby bronzové až raného středověku z lokality Turnov – Maškovy zahrady

katastr	lokality	objekt	datum (Cal. BC/AD)	pravděpodobnost	archeol. datace
Turnov	Maškovy zahrady	547/00	1210–970	92,70 %	Br D – Ha B
Turnov	Maškovy zahrady	1280/01	1320–1110	90,40 %	Br D – HaB
Turnov	Maškovy zahrady	1805/01	1410–1250	92,60 %	Br C – Br D
Turnov	Maškovy zahrady	80/00	1310–1050	95,40 %	Br D – Ha B
Turnov	Maškovy zahrady	159/00	1424–1261	95,40 %	Br C – Br D
Turnov	VYVAPLAST	7/12	1456–1298	94 %	Br C – Br D
Turnov	VYVAPLAST	9/12	40–125	95,40 %	starší doba římská
Turnov	Maškovy zahrady	419/00	536–646	95,40 %	RS 1

K dalším artefaktům, které se našly ve výplních nemovitých objektů, patří tradičně mazanice a také hrubá kamenná industrie – roztloukače a těrky. Pro výrobu této industrie byla použita lokální surovina – valouny z terasy Jizery. Kamenná industrie byla nalezena v objektech 7 a 8, které jsou datovány do starší doby železné (6 ks), a v objektech 9, 24 a 32 (v počtu 21 ks), datovaných do mladší doby římské. V objektu 9 z mladší doby římské se našly tři zlomky keramického závaží. Z výplní objektů 15 (pravěk), 9 (mladší doba římská) a 22 (starší doba železná) pochází celkem 5 kusů štípané industrie (1× jaspis, 2× SGS, 2× křemenc). Při skrývce ornice se dále našla trojúhelníková šipka s dělenou bází z pazourku, kterou je možné datovat do mladšího eneolitu.

Ve výplni objektu 9 z mladší doby římské byly objeveny ještě 2 zlomky spálených zvířecích kostí.

Nálezová situace i přehled artefaktů z výplní nemovitých objektů nepochybně odpovídá sídelním komponentám ze širšího intervalu lidu popelnicových polí (Br D – Ha C), ze starší doby železné (Ha C) a mladší doby římské. Všechny tyto komponenty byly registrovány v bezprostředním okolí na lokalitě Maškovy zahrady při záchranných archeologických výzkumech v letech 1995 a 2000 (*Prostředník 1996; Prostředník a kol. 2010; Prostředník – Hartman 2010*). Při skrývcích nadloží byly registrovány artefakty z dalších období – z mladšího eneolitu a raného středověku. Také v těchto obdobích byla při záchranných výzkumech na lokalitě Maškovy zahrady v letech 2000 a 2001 prokázána antropogenní aktivita.

Za velmi zajímavý pokládáme zejména doklad sídelní aktivity z mladší doby římské. Ve vzdálenosti 120 m severovýchodně od prostoru zkoumaného v roce 2012 se nachází relikty usedlosti z mladší doby

objekt	období lidu popelnicových polí	Ha C	mladší doba římská	RS	VS1	VS2
skrývka	2			2		2
2			1			
4			1			
5			4			
6			2			
7.8		7				
7		120				
8		8				
9			134			
11	4					
14			2			
17			2			
18	1					
21		2				
22		31			1	
24			87			
25	2					
26			1			
28			1			
29			1			
31			1		1	
32			6			
33	1		1			
celkem	10	168	244	2	2	2

Tab. 3. Počty chronologicky citlivé keramiky nalezené při skrývce nadloží a ve výplních zahloubených objektů

běhl v létě roku 2012, přinesl přes svůj malý rozsah velmi důležité informace doplňující naše znalosti o antropogenních aktivitách na lokalitě Turnov – Maškovy zahrady v mladším eneolitu, období lidu popelnicových polí, mladší době římské a raném středověku. Zlomky keramiky z období vrcholného středověku, které byly objevené při skrývce nadloží, souvisejí nejspíše s transportem chlévské mrvy.

Výsledky rozboru uhlíků z datovaných objektů přinesly doplňující zjištění o soudobých přírodních podmínkách. Druhová skladba zachycená v objektech ze starší doby železné (Ha C) je blízká dřevinné skladbě mladší doby římské. V halštatu je zaznamenáno vyšší zastoupení buku lesního a naopak v mladší době římské je patrný mírný nárůst zastoupení dubu a habru, lísky a také je zachyceno více druhů dřevin. Vzhledem k tomu, že změna vegetace není příliš dramatická, souvisí zřejmě s kumulativním efektem lidského vlivu na dlouhodobě osídlené lokalitě (Novák 2016).

Za velmi pozitivní pokládáme skutečnost, že technologie založení objektu výrobní haly umožnila provést terénní výzkum pouze ve stavbu bezprostředně ohroženém prostoru. Téměř 70 % lokality tak zůstalo ukryto pod metrovou vrstvou navážky pro budoucí revizní archeologický výzkum.

keramika (počet)	keramika (hmotnost – g)	kameny (počet)	kameny (hmotnost – g)	mazanice (počet)	mazanice (hmotnost – g)
428	6 819	99	21 270	594	3 762

šl (počet)	šl (hmotnost – g)	uhlíky (počet souborů)	uhlíky (hmotnost – g)	zvířecí kosti (počet)	zvířecí kosti (hmotnost – g)
6	16	22	110	2	6

Tab. 4. Množství a hmotnosti jednotlivých skupin artefaktů a ekofaktů z výplní zahloubených objektů

římské, který byl objeven při výzkumu v roce 2000 (Droberjar – Prostředník 2004). Objev čtrnácti nemovitých zahloubených objektů svědčí zřejmě o hustším osídlení levobřežní nivy řeky Jizery na jihovýchodním okraji dnešního Turnova ve 3.–4. stol. n.l. Bohužel rozsah výzkumu z roku 2012 nemohl poznat ve větší míře sídelní strukturu. Nalezené kúlové a sloupové jámy neumožňují rekonstruovat půdorysy nadzemních konstrukcí, dva zásobní objekty – síla – zcela prokazatelně potvrzují sídelní aktivitu v 3.–4. století. Podobně i objev tří zásobních jam a jedné kúlové jamky ze starší doby železné prokazuje osídlení lokality v 8.–7. stol. př. n. l. Interpretaci zásobních jam z mladší doby římské i starší doby železné potvrdila jednoznačně i paleobotanická analýza (Novák 2016), která prokázala přítomnost následujících pěstovaných druhů: pšenice setá, pšenice dvouzrnka, ječmen obecný, žito seté a proso seté.

Nález dvou zlomků keramiky z období raného středověku při skrývce nadloží může svědčit o větší rozloze osídlené plochy. Rané středověké sídliště ze 7.–8. stol. se totiž nacházelo podobně jako germánský dvorec ve vzdálenosti více než 100 m severně od území zkoumaného v roce 2012 (Prostředník a kol. 2010).

Záchraný archeologický výzkum, který pro-

LITERATURA

- Bláhová-Sklenářová, Z. 2012: Obytné stavby doby bronzové – otázky stavebního a konstrukčního vývoje, *Præ-historica* 30/2, Praha.
- Bláhová-Sklenářová, Z. – Prostředník, J. 2007: Stavby kultury s lineární keramikou v Turnově „Maškových zahradách“. In: *Archeologické studie Univerzity Hradec Králové 1. Otázky neolitu a eneolitu našich zemí. Hradec Králové, 14–24.*
- Buchtela, K. 1908: Nové prehistorické nálezy na Turnovsku, *Časopis Společnosti přátel starožitností českých* 15, 108–110.
- Droberjar, E. – Prostředník, J. 2004: Turnov – Maškovy zahrady – germánský dvorec ze 3. století, *Památky archeologické* 95, 31–106.
- Filip, J. 1947: Dějinné počátky Českého ráje. Praha.
- Novák, J. 2016: Antrakologická a makrozbytková analýza z lokality Turnov – Maškovy zahrady (výzkum 2012), *Archeologie ve středních Čechách* 20, 787–792.
- Profantová, N. – Prostředník, J. 2014: Raně středověké sídliště v Turnově – Maškových zahradách, *Archeologie ve středních Čechách* 18, 583–630.
- Prostředník, J. 1996: Záchranný výzkum sídliště lidu popelnicových polí a doby římské v Turnově, *Pojizerský sborník* 3, 39–80.
- Prostředník, J. 1999: Archeologické výzkumy Okresního muzea Českého ráje v letech 1997 a 1998, *Z Českého ráje a Podkrkonoší* 12, 162–193.
- Prostředník, J. 2001: Nové výzkumy sídlišť lidu popelnicových polí na Turnovsku. In: *Príspevky z V. kolokvia „Období popelnicových polí a doba halštatská“*. Pardubice, 97–132.
- Prostředník, J. 2001a: Výsledky archeologického výzkumu polykulturního pravěkého sídliště v Turnově. Předběžná zpráva, *Od Ještěda k Troskám* 8 (24), č. 5+6, 134–142.
- Prostředník, J. 2001b: Výzkum polykulturního naleziště Turnov – Maškovy zahrady – 3. etapa. In: K. Sklenář (red.), *Archeologické výzkumy v Čechách 2000. Zprávy ČAS, Supplément* 45. Praha, 20–21.
- Prostředník, J. 2002: Archeologické výzkumy Okresního muzea Českého ráje v roce 2001, *Zpravodaj muzea v Hradci Králové* 28, 10–15.
- Prostředník, J. – Hartman, P. 2010: Nálezová zpráva ze záchranného archeologického výzkumu (sezóny 2000, 2001). Turnov (okr. Semily, Liberecký kraj). „Areál Maškových zahrad“. Díl 1–44. *Archiv nálezových zpráv Muzea Českého ráje v Turnově*.
- Prostředník, J. – Šída, P. 2004: Lužická skupina kultury se šňůrovou keramikou v Pojizeří. In: M. Lutovský (ed.), *Otázky neolitu a eneolitu 2003*. Praha, 307–354.
- Prostředník, J. – Šída, P. 2010: Nejstarší dějiny Českého ráje a horního Pojizeří. Turnov.
- Prostředník, J. a kol. 2010: Turnov – Maškovy zahrady. Příběh prastaré osady na břehu Jizery. Turnov.
- Šimák, J. V. 1907: VI. zpráva musea turnovského za rok 1905–1906. Turnov.
- Šimák, J. V. 1909: *Soupis památek historických a uměleckých politického okresu turnovského*. Praha.

The excavation of an Urnfield and Roman period settlement site in Turnov – Maškovy zahrady in 2012

In 2012, during a rescue excavation, a settlement component dating from the wide time span of the Urnfield period (BD), early Iron Age (HaC) and late Roman period was investigated in the south sector of the site of Turnov-Maškovy zahrady (Mašek's gardens). Twenty-three post holes, 1 pole hole, 5 storage pits and remains of a settlement pit which could not be interpreted in more detail were investigated there. A triangular flint arrowhead with a divided base which is datable to the Late Aeneolithic and early medieval potsherds (7th–8th centuries) were found during ploughsoil stripping. Two features provided radiocarbon data. A piece of oak charcoal from feature 7/2012 is dated to the time span 1456–1298 BC which corresponds to the Middle to early Late Bronze Age (BC-BD). However, the find inventory matches the HaC period. Still, the radiocarbon date corresponds to documented anthropogenic activities in the Middle Bronze Age which were observed in the central part of the Bronze Age settlement of Maškovy zahrady. Feature 9/2012 was archaeologically dated to the late Roman period, however, the radiocarbon date originates from the time span 40–125 AD which is the early Roman period.

(English by Jan Machula)

Fig. 1. Turnov. Location of the site of Maškovy zahrady within the built-up part of the town of Turnov (black areas)

Fig. 2. Overview of areas excavated during rescue excavations in the years 1995, 1998, 2000–2001, 2009, and 2012

Fig. 3. Aerial view of the site

Fig. 4. Locations of test pits nos. 1–6/2012 in the land registration map

Fig. 5. Geodetic survey of test pits and immovable features

Fig. 6. Immovable features with graphically indicated dating

Fig. 7.–15. Plans, cross-sections and photographs of features

Fig. 16.–20. Finds

Fig. 21. Analytical plan showing dated immovable features and ground plans of buildings dating from the Late Bronze to Early Iron Age with the rescue excavations of 1995, 1998, 2000–2001, 2009, 2012

Fig. 22. Plan showing plotted immovable features from Roman period settlements from the 2nd century AD and a manor house from the 3rd century AD